

Diarienummer
15-2008-1479

PALESTINSKA OMRÅDENA MARS 2008
**Rapport från Migrationsverkets besök i Israel,
Gazaremsan och på Västbanken 13-18 mars 2008**

2008-04-28

Upprättad i enlighet med EU COI-guidelines

Innehåll

Om rapporten	3
Palestinian Territories March 2008: Summary	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Avgränsningar	5
2. Något om säkerhetsläget i Israel och de palestinska områdena i samband med delegationens besök	5
3. Israeliska och palestinska myndigheter med särskilt central roll i dagsläget.....	6
3.1 Notering om palestinska myndighetens representation i Gaza	7
4. Den allmänna situationen – palestiniernas rörelsefrihet	8
4.1 Kommentar kring de politiska förutsättningarna efter Annapolis.....	8
4.2 Västbanken.....	8
4.3 Gazaremsan.....	10
4.3.1 Mer om Rafahterminalen och prognoser om dess öppnande	12
4.3.2 Mer om Erezterminalen.....	16
4.4 Närmare uttalanden rörande återvändande.....	18
5. "Asylfaktorer och riskgrupper"	19
5.1 Allmänt.....	19
5.2 Fatahlojalister och andra oppositionella.....	23
5.4 Islamister på Västbanken	27
5.5 Kvinnor	27
5.6 "Israelkollaboratörer".....	31
5.7 Barn	32
5.8 Kristna	34
5.9 Anhöriga till eftersökta	35
5.10 Notering angående homosexuella	36
7. Potentiella MR-brottslingar.....	37
8. Palestinska handlingar och tillstånd att vistas på de respektive områdena	38
8.1 Registreringar och utfärdande av palestinska pass- och identitetshandlingar	38
8.2 Tillstånd att vistas på de respektive områdena: Interflyktsalternativ?39	
9. Administration av svenska viserings- och tillståndsansökningar i Gaza mm	41
10. Sammanfattande kommentarer och slutsatser.....	42
10.1 Mänskliga rättigheter och säkerhet i de palestinska områdena.....	42
10.2 Utsatta grupper	43
10.3 Internflyktsalternativ	47
10.4 Återvändande	47
Källor och referenser.....	49
Intervjuer 13-18 mars 2008.....	49
Rapporter och kartor mm	50

Om rapporten

Denna rapport är framtagen av Migrationsverkets landinformationsenhet efter en kortare utredningsresa till Israel, Gazaremsan och Västbanken genomförd tillsammans med verksamhetsområdena asyl och förvaltningsprocess 13-18 mars 2008.¹

De källor som konsulterats är alla redovisade. Rapporten gör inte anspråk på att vara uttömmande i något avseende och bör därför inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i rapporten återspeglar inte heller nödvändigtvis Migrationsverkets officiella inställning i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom rapporten göra politiska ställningstaganden.

Palestinian Territories March 2008: Summary

The security and the humanitarian situation in the Palestinian territories have gradually deteriorated since the Hamas victory in the 2006 parliamentary elections, with growing tensions between the two major rival Palestinian political factions, al-Fatah and Hamas, and increasing isolation of the Gaza Strip population initiated by Israel and followed by parts of the international community. In the West Bank the economy is almost devastated by the barrier and some 580 checkpoints, roadblocks and other forms of restrictions of movement imposed on the Palestinians to secure Israeli presence and Israeli movements on what, according to previous agreements, was supposed to be Palestinian land. Since the final shift of power following Hamas' brutal coup d'état in Gaza in June 2007, and even further after Israel defining the Gaza Strip as a "hostile entity" in September 2007, the closure of Gaza has been almost complete.

The economic and military sanctions imposed on the Gaza population have not yet shaken Hamas out of control, nor have they resulted in an end to rockets and RPG's being fired at Sderot, Ashkelon and Erez. The clearest result so far is the captivity of some 1.5 million Palestinians in a humanitarian situation worse than ever since 1967; a perilous project probably also making the Gaza Strip population more hostile than before.

In the mean time, the battle against opposition has resulted in hundreds of Islamists imprisoned by the Palestinian Authority agencies in the West Bank and hundreds of al-Fatah loyalists imprisoned by Hamas/Izz ad-Din al-Qassam in the Gaza Strip respectively. Women, children and other civilians suffer.

The above mentioned context has to be considered when assessing Palestinian asylum cases today; there might be some relatively strong claims due to the new political landscape and uncertainty in the Palestinian territories. Furthermore, until the official reopening of the Rafah border terminal, the reasonableness of return to Gaza will stay a complex question in itself. Other potential points of entry need transit through Israel to Erez and, thus, thorough coordination with the Israeli Ministry of Defence.

¹ Under besöket genomfördes intervjuer med företrädare för israeliska försvarsmakten, palestinska myndigheter och MR-organisationer, FN- och EU-missioner i området, representanter för det kristna samfundet i de palestinska områdena samt Sveriges generalkonsulat i Jerusalem. Resultatet av dessa samtal redovisas i huvudsak genom referat av de intervjuades uttalanden inordnade under ett antal teman.

This report investigates these issues further chiefly through interviews with Israeli and Palestinian authorities, the UN, diplomatic missions, national and international human rights defenders and promoters of humanitarian law carried out during a visit to Israel, Gaza and the West Bank in March 2008.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De senaste två årens utveckling på de palestinska områdena har väsentligen förändrat den politiska och säkerhetsmässiga bakgrund mot vilken Migrationsverket har att göra sin prövning.

I och med Hamas valseger på de palestinska områdena i januari 2006 påbörjades dels ett gradvis israeliskt och internationellt avståndstagande från Gazaremsan, dels en accentuering av latent motstånd mellan det, genom valresultatet visat i palestinska folkets ögon maktfullkomliga och korrumperade al-Fatah och det synbart moraliskt överlägsna islamistiska Hamas. Efter att Hamas under våldsamma former tog full intern militär och politisk kontroll i Gaza i juni 2007 blev sedermera isoleringen av halva det palestinska samhället i det närmaste total. Detta som en del i en av Israel uttalad strategi att med alla ekonomiska och militära medel underminera Hamas ställning och därigenom hindra direkta attacker från denna "fientliga enhet" mot mål inne i Israel. Bara under 2007 och 2008 har mer än 1500 raketer och 200 granater riktats från Gaza mot israeliska Sderot, Ashkelon och Erez enligt uppgift från det israeliska försvarsdepartementet.

Som delvis beskrivits i Landinformationsenhetens tidigare rapportering under året² har en av de omedelbara konsekvenserna av denna händelseutveckling blivit att försvinnande få Gazaregistrerade palestinier under perioden tillåtit resa ut ur eller återvända till Gazaremsan. Vidare vittnar flera av de bedömare verket sammanträtt med under besöket i områdena om en humanitär situation som främst i Gaza nu sannolikt är den sämsta sedan ockupationen av Gazaremsan och Västbanken i samband med det arabisk-israeliska kriget i juni 1967.³ Hittills har dock Israel ännu inte vare sig lyckats allvarligt rubba Hamas dominans eller få ett slut på det lågintensiva kriget med militanta element i Gaza. Med den verklighet som råder på Västbanken, fler hinder mot palestinsk rörelsefrihet än någonsin tidigare och fortsatta israeliska militära aktioner även där, lär det också bli svårt för Ramallahregeringen att leverera det föredömliga alternativ till det palestinska folket som både israeler och palestinier så väl behöver.

Konflikten mellan Hamas och den al-Fatahdominerade palestinska myndighetens ledning i Ramallah efter Hamas väpnade kupp är också fortfarande ett öppet sår som knappast läker utan ett mycket omfattande stöd utifrån. På initiativ av de yemenitiska och egyptiska regeringarna pågår indirekta samtals om direkta samtals, men hittills förefaller vägen relativt lång till reell normalisering av de inompalestinska relationerna.

² Sammanställd genom Migrationsverket, Landinformationsenheten (080118), *Gazas gränser: Tematisk rapport rörande den israeliska isoleringen av Gazaremsan och dess konsekvenser för palestiniernas rörelsefrihet över gränserna* [Lifos 17869].

³ Dessa hänvisar i denna del även till nyliga uttalanden gjorda av bl.a. organisationerna Amnesty International, Oxfam och Save the Children.

International Crisis Group (ICG) pekar i en rapport utgiven den 19 mars 2008 på några av de centrala politiska utmaningarna: "Sanktioner och militärt tryck har stärkt Hamas grepp. I den mån rörelsen kan ha tappat något i popularitet, kan möjligen argumenteras att försöken att försvaga den genom att klämma åt Gaza fungerar, men framgången är meningslös. Hamas förluster är inte Fatahs segrar; Gazaborna anklagar Hamas för oförmåga att häva blockaden men de håller Israel ansvariga för att ha infört den, Västvärlden för att stödja den och Fatah för att inte ha några invändningar mot den. Militärt maktspråk stärker Hamas mer militanta väpnade element och underblåser rörelsens positioner. Fattigdom och hopplöshet underblåser tjuvsningskraften hos jihadistgrupper, i synnerhet bland Gazabor under sexton år – dvs. hälften av befolkningen."⁴

1.2 Avgränsningar

Rapporten är inte avsedd att närmare analysera konflikten mellan staten Israel och palestinierna eller pågående förhandlingar mellan Jerusalem och Ramallah.

Syftet är dels att följa upp tidigare publicerat material avseende palestiniernas möjligheter att resa över Gazaremsans gränser (med fokus på återvändandeproblematiken), dels att i korthet belysa den dagsaktuella situationen för några av de kategorier av personer som förekommer i svensk asylprocess och anför att de riskerar att utsättas för skyddsbehovsgrundande behandling vid ett eventuellt återvändande till de palestinska områdena i rådande politiska klimat.

2. Något om säkerhetsläget i Israel och de palestinska områdena i samband med delegationens besök

Månadsskiftet februari/mars 2008 präglas av intensivt ömsesidigt våld mellan palestinska milisgrupper och israeliska försvaret (IDF) i och kring Gazaremsan. Som svar på raketbeskjutning från Gazaremsan, främst mot de israeliska städerna Sderot och Ashkelon, och ett civilt israeliskt dödsoffer, genomför IDF en relativt omfattande markoffensiv långt in i norra Gazaremsan. Detta med cirka 130 dödade palestinier och två dödade israeliska soldater inom åtta dagar som följd, varav 61 den 1 mars. Dagen efter avslutad offensiv, den 6 mars, utförs ett terrorattentat mot den judiska skolan Merkaz Harav Yeshiva i västra Jerusalem, i vilket åtta judiska ungdomar, femton till sexton år gamla, dödas och minst nio skadas av en palestinsk skytt med hemvist i östra Jerusalem. Diverse tidigare okända grupper med ideologisk koppling till libanesiska Hizbollah tar på sig dådet, och hävdar att det utförts som ett första svar på bombattentatet mot en av Hizbollahs högsta militära ledare, Imad Moughniyeh, i Damaskus den 12 februari. Israelisk utredning pågår.

I nära anslutning till Migrationsverkets ankomst till Jerusalem, den 12 mars 2008, genomför Israel ett antal samordnade attacker mot militanta aktivister inom palestinska Islamiska Jihad (PIJ) i Betlehem. Fem aktivister dödas. Veckans tidigare relativa lugn är därmed över. Åtta raketer från Gaza mot israeliska Sderot och demonstrationer på Västbanken blir PIJ:s svar mot Israel. Läget är spänt inför delegationens första utredningsdag i Ramallah på Västbanken.

⁴ International Crisis Group, ICG (080319), *Ruling Palestine I: Gaza under Hamas*, Middle East Report No 73 – 19 March 2008 [Lifos 18228]

Det är mot denna bakgrund, jämte den annalkande judiska högtiden Purim, den kristna påsken och det förhållande att de fyrtio sorgedagarna efter ovan nämnde Hizbollahledares död snart är till ända, som den israeliska säkerhetsapparaten är på alerten under verkets besök i Israel och de palestinska områdena. IDF är mobiliserat till "high alert", näst högsta beredskapsnivå i och kring Israel.

Morgonen den 18 mars, samtidigt med verkets inresa i Gaza, knivhuggs den judiske rabbinen Yechezkel Greenvald, tillhörande Ateret Cohanim Yeshiva, i Jerusalems gamla stad. Israelisk polis och säkerhetsstyrkor jagar den hittills okände gärningsmannen i östra Jerusalem. Hela Västbanken stängs av för palestiniers förflyttning fr.o.m. det dygnet och över helgen.

Under delegationens besök i Gaza råder ett onaturligt men i det närmaste absolut lugn; i princip ingen trafik för det saknas bränsle, ingen handel för det saknas varor, och inga märkbara skärmytslingar vare sig internt eller med Israel. Väl medvetna om att läget kan förändras på nolltid i detta, allt sammantaget, ett av världens mest oberäknliga områden samt det förhållande att viss kidnappningsrisk för västerlänningar fortfarande föreligger trots Hamas nya regim av ordning, är det inte tal om annat än att stanna över dagen. Strax efter att delegationen lämnat Gaza skadas minst tolv palestinier i en israelisk flygattack mot milis i norra Gazaremsan. Fyra PIJ-aktivister, som dessförinnan hade avfyrat två Qassamraketer och s.k. rocket-propelled grenades (RPG) in i Israel, dödas av en israelisk raket under färd i bil i norra Gazaremsan⁵, inte långt från Erez gränsövergång där delegationen nyss lyckats trassla sig ut. Det är delvis mot bakgrund av detta säkerhetsklimat vi får förstå den situation som råder i och kring Gazaremsans gränser, och de säkerhetsprocedurer som de få människor som erhåller tillstånd att resa ut via Erez måste genomgå.

3. Israeliska och palestinska myndigheter med särskilt central roll i dagsläget

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El:

Israeliska försvarsdepartementets särskilda enhet ansvarig för koordinering av israeliska aktiviteter på de palestinska områdena, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), har cirka 1000 anställda stationerade på olika strategiska platser på de palestinska områdena och israels gränser. COGAT leds av en armégeneral direkt underställd försvarsministern och med placering i Tel Aviv. De övergripande ansvarsområdena utgörs av implementering av regeringens policy och "promotion" av civila frågor på de palestinska områdena dels rutinmässigt, dels som en komponent i rådande nationell säkerhetsstrategi; civil säkerhet och koordinering med den palestinska myndigheten och internationella samfundet rörande humanitär hjälp och projektimplementering i de palestinska områdena, samt infrastrukturfrågor där civila myndigheter och israeliska bosättningar berörs.

⁵ Statistikuppgifter och andra detaljer i detta avsnitt har kontrollerats gentemot kontinuerlig rapportering från Agence France Presse (AFP) och den israeliska dagstidningen Haaretz (www.haaretz.com) under aktuell period. Det totala antalet stridsrelaterade dödsfall i konflikten sedan intifadans utbrott den 28 september 2000 uppges den 28 april 2008 passera 6400. 442 personer skall ha dödats sedan fredskonferensen i Annapolis i november 2007, vilket innebär totalt 6405 personer under intifadan efter AFP:s beräkning (AFP, 080428).

Enheten i Bet El på Västbanken står under befäl av en brigadgeneral men utgörs av en sammansättning av både militär och civil personal. En motsvarande enhet finns bl.a. i Erez gränsterminal till Gazaremsan.

Enligt COGAT måste dess aktiviteter på Västbanken i hög grad samordnas med palestinska myndigheten eftersom de flesta frågor som ligger på bordet är av civil och humanitär natur, rörande palestinierna bosatta där.⁶

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Erez:

COGAT i Erez har samma prioriteringar som man har i Bet El, dvs. i huvudsak koordineringsfrågor rörande civila palestinier, gods- och varutransporter över gränsen till Gaza i samarbete med palestinska myndigheten, diverse FN-organ och NGO:s samt den privata palestinska sektorn.

COGAT i Erez pekar på ett par större förändringar som på senare år tydligt påverkat organisationens strategier och arbete: Den ensidiga israeliska reträtten och överlämnandet av de israeliska bosättningarna i Gaza år 2005, och utvecklingen efter Hamas valseger 2006, kidnappningen av den israeliske soldaten Gilat Shalit vid Kerem Shalom liaison office och, i synnerhet, utvecklingen efter juni 2007 då Hamas tog kontrollen i Gaza och Israel inte längre har någon politisk motpart att förhandla och samarbeta med i Gaza.⁷

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs (GACA) är en samordnande myndighet som enligt uppgift inom kort kommer att omvandlas till ett eget ministerium. Ett av myndighetens viktigaste ansvarsområden är att koordinera inresor i och utresor ur Gaza med Israel. Det rör sig inte sällan om Gazabor som behöver resa mellan Gaza och Västbanken. All koordinering med PA sker genom GACA, i övrigt finns idag inget närmare samarbete mellan Israel och Gaza. Israel låter inte heller några palestinier eller varor komma in i Gaza utan koordinering med GACA. För att alls kunna driva verksamheten vid Erez finns en bas/postering på insidan Erez vid namn Khamsa-khamsa, där ett tiotal personer som arbetar för GACA är stationerade. GACA:s generaldirektör understryker att all gränsöverskridande aktivitet och verksamheten vid Erez gränsövergång hålls igång genom PA:s/GACA:s närvaro för samordning med israelerna från insidan, – ”utan vår organisation hade allt upphört att fungera.”⁸

3.1 Notering om palestinska myndighetens representation i Gaza

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Enligt GACA drivs i princip alla PA-ministeriers verksamhet fortfarande vidare i Gaza, exempelvis hälso- och kulturministerierna liksom delar av inrikesministeriet är fortfarande verksamma och Ramallahregeringen betalar ut deras löner. GACA:s generaldirektör framhåller vidare att ”dessa ministerier har i huvudsak inga problem med Hamas för närvarande i och med att Hamas är noggranna med att inte låta alla grundläggande samhällsfunktioner falla sönder. De som arbetar för

⁶ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080317).

⁷ COGAT, Erez (080317).

⁸ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

Ramallahregeringen erhåller lön därifrån medan de som arbetar för Hamas blir av med sin PA-lön. Detta kan naturligtvis vara ett problem, men så fungerar det för närvarande.”⁹

4. Den allmänna situationen – palestiniernas rörelsefrihet

4.1 Kommentarer kring de politiska förutsättningarna efter Annapolis

Palestinian Council of Foreign Relations:

Palestinian Council of Foreign Relations (PCFR), som har mycket god insyn i den s.k. Annapolisprocessen, framhåller att det från den israeliska sidan syns många dåliga tecken, inte minst i och med fortsatt bosättningsaktivitet på Västbanken jämte omfattande ekonomiska och militära operationer gentemot Gazaremsan. Gaza kan inte utelämnas i någon diskussion.

PCFR menar vidare att Hamas själva blev mer eller mindre överrumplade av resultatet i de allmänna parlamentsvalen 2006. Det visade sig att folk snarast gav sina röster mot al-Fatah. Hamas popularitet har sedan dess kraftigt dalat och det mesta talar för att ett valresultat idag skulle bli annorlunda, men inte nödvändigtvis till al-Fatahs fördel. Efter maktövertagandet i juni 2007 har också Hamas demystifierats. Innan dess hade de lättare att projicera en idealbild av sig själva som en organisation utan officiella maktanspråk och med främst gränsröternas väl och ve på sin agenda.

Även bilden av Hamas som motståndsrörelse har enligt PCFR bleknat något idag i och med att det visat sig svårt för Hamas att själva ta det stora ansvaret för att driva diverse samhällsinstitutioner och samtidigt föra väpnad kamp mot Israel. Det finns naturligtvis flera skäl till att Hamas tappat i popularitet, men än så länge saknar Hamas reell konkurrens om militärmakten och kontrollen i Gaza.

För närvarande är dock den interna säkerheten på väg att försämrats i Gaza. Ren vapenmakt räcker inte längre, arbeten och utbetalning av löner måste säkras och man måste komma tillrätta med folkets rörelsefrihet etc. Hamas har inget system för leverans av detta, och nu börjar även folket i Gaza få större förtroende för Ramallahregeringen pga. de leveranser av mat, olja, gas och löner som trots allt sker. 58% av PA:s budget går fortfarande till folk i Gaza varför majoriteten av befolkningen här är beroende av PA. PA är också fortfarande den största arbetsgivaren även i Gaza.¹⁰

4.2 Västbanken

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA):

OCHA:s närvaro på de palestinska områdena etablerades år 2002. En central del i arbetet är att övervaka hur diverse rörelsehinder och andra administrativa åtgärder påverkar den humanitära situationen.

⁹ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

¹⁰ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

OCHA pekar på att separationsbarriären, ”bypass roads, checkpoints, roadblocks, road gates, ditches, restricted roads, earthmounds” och bosättningar i sig alla sammantagna leder till allvarliga hinder mot rörelsefriheten på Västbanken, även innebärande en omöjlig ekonomi med hänsyn till att denna traditionellt bygger på handel/transporter.

OCHA summerar antalet regelrätta bosättningar till 149 och antalet illegala utposter till 100 (varav 132 bebodda och övriga industriområden). Det finns även bosättningar i de områden som idag definieras som ”no mans land”. Enligt israeliska beräkningar finns mellan 450 000 och 486 000 israeliska bosättare på Västbanken Storjerusalem inräknat. Många av dessa pendlar till arbete inne i Israel, varför de s.k. bypass-vägarna med tillträde endast för icke-palestinier tillkommer som ett ytterligare hinder. Det handlar de facto om två helt parallella vägsystem. Enligt uppgifter från israeliska Peace Now finns idag även cirka 2000 israeliska bosättare i s.k. illegala utposter.

Palestinska studenter måste i praktiken bo där de studerar pga. alla hinder mot rörelsefriheten. Särskilda tillstånd krävs för att röra sig in i och ut ur städer och byar. De som har tillstånd kan dock ändå inte räkna med att kunna passera pga. säkerhetsskäl. Israelerna informerar emellanåt om hur de drar tillbaka diverse hinder, men OCHA:s kontinuerliga kartläggning visar att det i praktiken hela tiden är fråga om en nettoökning i och med alla nya hinder som tillkommer.

Siffror från mätning gjord av OCHA den 19 februari 2008 visar att det totala antalet hinder mot palestiniernas rörelsefrihet på Västbanken nu är runt 580 stycken.

I Nablus finns två större sjukhus som förser regionen med vård, men tillträde är i praktiken omöjligt för många av patienterna i närliggande isolerade byar. Exempelvis måste invånarna i några av de byar som endast ligger 5 km från Nablus fågelvägen idag färdas riskabla 25 km för att eventuellt kunna komma in i Nablus. Unga och medelålders palestinska män kan i normalfallet inte resa söder om Hawara checkpoint strax söder om staden. Ansökan sker hos PA:s District Liaison Office som samordnar ärendena med israeliska myndigheter för att människor skall kunna erhålla de nödvändiga tillstånd som behövs till den destination man ämnar ta sig på Västbanken. Rörelsefriheten till och i Jordandalen och vidare till Allenby bridge har emellertid lättats upp förutsatt att man färdas med offentlig lokaltrafik. Vägen från Nablus via Ramallah till Jerusalem kan man inte resa utan tillstånd. Vill man resa ut via Jordanien behöver man som regel bara ha palestinskt identitetskort, passhandling med visum och flygbiljett vidare, alternativt tillstånd att vistas kvar i Jordanien. Dessa handlingar garanterar dock inte att man inte stoppas i en ”flygande checkpoint”. Som regel finns inga säkra regler.

Godstransporter från en ort till en annan på Västbanken måste vanligen lastas om vid flera tillfällen, varför exempelvis en last från Nablus till hamnen i Ashdod idag i snitt kostar cirka 1800 NIS (cirka 4000 SEK) i extra transportkostnader. Marginalerna äts upp.

Sammantaget är trots allt barriären/muren det största problemet för palestinier på Västbanken, främst pga. hur den hindrar rörelsefriheten men även i och med att den i praktiken tar drygt 10 % av tilltänkt palestinskt land på Västbanken. När den blir klar kommer den ha en sträckning på cirka 723,3 km, i långa avsnitt inne på palestinskt territorium där den medför enorma humanitära umbäranden för

Västbanksborna. På norra Västbanken finns cirka 1000 personer som lever på den västra/”israeliska” sidan om muren. Dessa måste ha israeliskt tillstånd dels för att tillåtas bo kvar mellan muren och Israel, dels för att kunna resa till och tillbaka från Västbanken i övrigt. Normalt kan inte familjemedlemmar bosatta innanför muren besöka sina anhöriga som bor i de isolerade enklaverna. Vidare är själva regelverket i sig komplicerat och oförutsebart vad gäller hur tillståndsgivningen går till och när öppningar av diverse passager i själva verket sker.

Det i praktiken helt inringade Qalkiliya är ett exempel på när såväl de som bor innanför som de som bor utanför enklaven drabbas på ett oförsvarbart sätt av de israeliska avspärningarna.¹¹

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El och Erez:

”För närvarande är det relativt lugnt på Västbanken enligt COGAT:s bedömning. Läget i och kring Gaza är lite annorlunda i och med att Gaza är en ’fientlig enhet’ och de pågående ömsesidiga stridsåtgärderna mellan Hamas och IDF.”¹²
”Situationen på Västbanken är inte jämförbar med den i Gaza.”¹³

4.3 Gazaremsan

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA):

Situationen i Gaza kan enligt OCHA:s mening bäst beskrivas med att, utöver den allvarliga bristen på säkerhet och rättssäkerhet, så har problematiken med in- och utresor för personer, inklusive arbetskraft, och in- och utförsel av varor jämte brist på förbindelse med Västbanken en omedelbar och avgörande effekt på den nu sannolikt svåraste humanitära situationen sedan ockupationen. Israel kontrollerar i realiteten allt kring Gaza och AMA-avtalet av 2005 efterlevs idag inte.”¹⁴

Arab Centre for Agricultural Development:

Arab Centre for Agricultural Development är en palestinsk frivilligorganisation som bl.a. har ett nära samarbete med Gaza Community Mental Health Programme. Avseende den rådande situationen i Gaza framhåller deras talesman att ”nära 80% av Gazas befolkning nu lever i absolut fattigdom och är helt beroende av UNRWA:s bistånd för de basala behoven. Det pågår en humanitär katastrof, som bl.a. Amnesty, Oxfam och Rädda barnen beskriver som den värsta situationen i de ockuperade områdena sedan 1967. Frivilligorganisationerna i Gaza arbetar för att förmå det internationella samfundet att aktivt motverka den kollektiva bestraffning och andra MR-övergrepp som nu drabbar Gazas befolkning.”¹⁵

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Erez:

¹¹ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Jerusalem (080314).

¹² State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080317).

¹³ COGAT, Erez (080317)

¹⁴ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Jerusalem (080314).

¹⁵ Arab Centre for Agricultural Development (NGO - ersättare för Gaza Community Mental Health Programme), Gaza City (080318).

Genom PA:s General Authority of Civil Affairs i Khamsa-khamsa och en Civil Affairs Committee kan viss rörelse av människor och gods ske genom flera gränsövergångar. Säkerheten är dock numera ett allt överskuggande problem, med väpnade attacker mot övergångarna, självmordsbomber, granater och raketbeskjutning mot Erez och in i Israel. Även tunnlar i södra Gaza utgör enligt COGAT ett stort problem i och med att vapen, pengar, droger och varor som kan användas till raketer kommer in den vägen. Det finns även konkreta underrättelser om att Iran har varit direkt involverade både i delar av vapenleveranserna och i träning av människor som uppger att de endast varit på pilgrimsresa till Mecka. Enligt COGAT talar mycket för att åtminstone en del av komponenterna till de Gradmissiler och Qassam II-raketer som landat i Ashkelon kommer från Iran.

Israeliska försvarsdepartementets beräkningar visar att perioden 2006 till februari 2008 har totalt 1489 Qassamraketer träffat mål i Erez och inne i Israel. Raketer fortsätter hittills att regna in i Israel princip dagligen menar COGAT. 1125 av raketerna avfyrades under 2007. Från årsskiftet fram till februari 2008 hade 392 raketer träffat Israel. Mer än 200 granatattacker mot Erez gränsterminal har riktats under perioden juni 2007 till februari 2008. 10 israeliska liaison officers har skadats och ett par civila inne i Israel har dödats.

Vidare understryker COGAT att ”faktum är att gränsterminalen ligger på israeliskt territorium utanför Gazagränsen,” och att ”problemet är att dessa Qassamraketer oftast avfyras från tätbefolkade bostadsområden, inte sällan från t.ex. UNRWA-skolor, vilket gör det mycket komplicerat att slå tillbaka.”¹⁶

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El:

”Alla människor som passerar någon av Israels gränser måste utan undantag bära pass och identitetskort, i Gaza även särskilt tillstånd. För närvarande är det i princip inga personer som kan röra sig över Gazas gräns i söder, dock mycket vapen. Enligt försvarets uppgifter så pumpas vapen in med stöd av Hizbollah och Iran. Detta fenomen utgör ett stort säkerhetsproblem, bl.a. med Ashkelon inom räckhåll för den nya varianten av raketer men på sikt även för hela landet.”¹⁷

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Palestinska utrikesdepartementet berättar att samtal pågår med Egypten om Gazagränsernas öppnande, men pga. Hamas finns fortfarande många svåra frågor. För närvarande är det egentligen bara Israel som kontrollerar gränsen. Ingenting är riktigt klart i dessa förhandlingar. Abu Mazen och Salem Fayyad har presenterat en plan som välkomnas av EU och Egypten. Israel och Hamas har dock ännu inte tagit ställning. ”Det blir nog ingen snar lösning i denna fråga, det är svårt att ge en säker prognos om gränsernas öppnande.”¹⁸

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

General Authority of Civil Affairs understryker att det ”fortfarande råder stora problem på båda sidor gränsen mellan Gaza och Egypten. Efter att Israel stängde gränserna har i princip endast ett fåtal sjuka och ett antal andra särskilda kategorier tillåtit resa ut. Efter ett tag upphörde även Egypten att tillåta Gazapalestinier

¹⁶ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Erez (080317).

¹⁷ COGAT, Bet El (080317).

¹⁸ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

transitera Egypten. Ingen kan egentligen komma ut ur Gaza vare sig till Egypten, Israel eller Jordanien. GACA har även kontinuerliga möten med israelerna om studenter med utländska viseringar och tillstånd. Även dessa fall innebär stora problem.

Kerem Shalom [i Gazas sydöstra hörn] är normalt endast avsedd för varutrafik, men har undantagsvis nyttjats till persontrafik. Karni, Kissufim, Nahal Oz och Sufa används endast till varor. Återstår då bara Rafah, som är stängd, och Erez. Alla dessa övergångar kontrolleras av Israel.

GACA understryker dock att informationen om akut matbrist i Gaza handlar om ren Hamaspropaganda. Varje dag koordinerar GACA genomfart för 200 lastbilar med mat till Gazabefolkningen. Israelerna förbjuder emellertid vissa andra varor och material som kan användas till raketer.¹⁹

4.3.1 Mer om Rafahterminalen och prognoser om dess öppnande

Palestinian Council of Foreign Relations:

Det förekommer vissa samtal bakom kulisserna, men det finns hittills inga konkreta framsteg i dialogen mellan al-Fatah och Hamas erfar Palestinian Council of Foreign Relations. Abu Mazens linje är för närvarande att Hamas skall visa sig beredda att återgå till status quo ante "statskuppen". Hamas säger blankt nej till detta. Bägge parter har en lång väg att gå tillbaka till ett "demokratiskt beteende". Det palestinska samhället har lidit svåra förluster de senaste åren.

På initiativ av den yemenitiska presidenten pågår nu någon form av dialog där bägge aktörer har skickat förhandlingsteam till Yemen. Till att börja med för de i första hand dialog med yemeniterna bilateralt på var sin kant. Palestinian Council of Foreign Relations framhåller vidare att han sedan en tid tillbaka "uppmanat både Ramallahregeringen och Hamas att diskutera Rafahfrågan närmare, att se till att få igång flödet vid gränsen utan att Hamas tvingas att stå tillbaka helt. Det finns nämligen många viktiga aspekter på Rafahfrågan. Den humanitära situationen är central och producerar skäl för människor att försöka lämna landet. Vidare kan en lösning av Rafahproblemet skapa en god miljö att bygga vidare förhandlingar på, både inompalestinska förhandlingar och förhandlingar med Israel."²⁰

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El och Erez:

COGAT kan idag inte delge några säkra uppgifter eller prognoser om Rafahgränsens öppnande. "Det finns som sagt medicinska fall som har tillåtits komma igenom Rafah tidigare, men gällande en officiell öppning så ligger den frågan på den politiska nivån."²¹ "Säkerheten måste först kunna garanteras."²²

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

PCHR:s vice ordförande i Gaza, framhåller att han själv inte kunnat resa ut ur Gaza sedan 2006. Senast han gjorde det tilläts han inte resa tillbaka på tre månader under vilka han blev kvar i Jordanien. Han tilläts den gången sedermera resa

¹⁹ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

²⁰ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

²¹ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080317).

²² COGAT, Erez (080317).

tillbaka samma väg han rest ut, via Rafah. Ingen utan exceptionella undantagsskäl reser in via Allenby Bridge, inte ens PCHR-chefen. Denne hade även oerhört svårt att komma ut ur Gaza i samband med Benita Ferrers besök i området trots hennes uttryckliga krav på att få träffa honom. Numera befinner han sig mer eller mindre permanent i Kairo för att PCHR skall ha en representant som har möjlighet att resa utomlands och på annat sätt facilitera PCHR:s verksamhet.

Enligt PCHR:s mening är frågan om Rafahgränsens öppnande inte bara en teknisk fråga. Israel finns närvarande i alla resonemang. I och med att de per definition fortfarande är ockupationsmakten har de vissa skyldigheter tills det finns en hållbar slutlösning. Egypten har ingen politisk möjlighet att kringgå Israel eller någon annan central aktör och göra upp med Hamas om Rafah. En öppning av Rafah kräver någon form av återgång till, och översyn av, 2005 års AMA-avtal för att kunna åstadkomma värdig passage för palestinier. Säkerhetsargumentet är i längden inte hållbart för att i praktiken tillåta Israel att äga hela processen.

Enligt uppgift från Ismail Haniyeh och Hamas inrikesminister så motsätter sig inte Hamas att PA-polis återtar ansvaret för gränskontrollerna. Kravet skulle då vara fri rörelse över Rafahgränsen utan kroppsvisitering eller andra problem för Hamasmedlemmar. Så länge det är Israel som ger grönt eller rött ljus och mer eller mindre helt styr över processen vid Rafah är detta inte möjligt. En idé har varit att PA-polis återigen tar ansvar för den praktiska hanteringen och säkerheten vid gränsen, men frågan kvarstår vem som skall garantera säkerheten i området runtomkring terminalen, där naturligtvis Hamas kommer att finnas. Oavsett vilken ordning som kommer så kräver den någon form av nya överenskommelser som PCHR ser det.²³

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Även PA:s General Authority of Civil Affairs (GACA) understryker att 2005 års AMA-avtal är utgångspunkten i de samtal som äger rum, men att det ännu är osäkert vad som kommer ut av dessa samtal. Hamas vill enligt uppgift dock åstadkomma ett nytt avtal där de finns med i bilden. De vill för närvarande att den informella vapenvilan skall bestå i syfte att inte störa stabiliteten i Gaza, deras egen kontroll, och att inte förlora alltför många egna ledare. Israelerna uttalar inget om någon officiell vapenvila, men i praktiken handlar det nu [mitten av mars]²⁴ om en viss ömsesidig avspänning trots att PIJ fortsätter att agera och Israel slår tillbaka.

De samtal som pågår mellan israelerna, Palestinska myndigheten och Egypten berör bl.a. vapen, bostäder och andra komplicerade frågor om PA:s polis skulle komma tillbaka. Utan EU-stöd och garantier för sina polisers säkerhet kommer inte PA att skicka något folk tillbaka till Rafah enligt vad GACA erfar. Abu Mazen har uttalat att han utan vidare accepterar en palestinsk styrka vid gränsen om nämnda förutsättningar infrias, men detta kommer sannolikt inte att kunna genomföras på länge än såvitt GACA kan bedöma. Det pågår inga direkta samtal mellan al-Fatah och Hamas idag. För att så skall kunna ske bedömer GACA att kuppens resultat måste repareras och en återgång ske. "Om officiella samtal skulle äga rum skulle det dock legitimera kuppen, vilket i sin tur skulle kunna medföra en risk för en liknande utveckling på Västbanken./.../

²³ Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

²⁴ Stridshandlingar direkt mellan Hamas och IDF förekommer dock även i april (080422).

De som rest ut via Rafah kan inte återvända över Allenby bridge från Jordanien. Alla dessa nekas inresa. Israelerna är hårda på den punkten för närvarande. Ingen tillåts nu passera från Allenby till Erez. Ingen kommer heller ut den vägen för närvarande.”²⁵

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

”Det är mycket svårt att säga när gränsen mellan Egypten och Gaza kommer att öppnas”.²⁶

European Union Border Assistance Mission to Rafah (EU BAM Rafah):

EU BAM är en neutral styrka med ett begränsat mandat som i huvudsak går ut på att säkra ordinarie procedurer och bidra med förtroendeskapande åtgärder när Rafahterminalen är officiellt öppen. Det var också meningen att EU BAM skulle bistå med att samla in eventuella varor och material som kunde användas i militära syften. EU BAM har inte varit på plats i Rafah sedan mitten av juni 2007. Dessförinnan hade cirka 400 000 passager genom Rafahterminalen kunnat ske under EU BAM:s bevakning.

Enligt uppgift från EU BAM kan de europeiska monitorerna i dess nuvarande form vara på plats vid gränsen inom en timme om uppgörelse nås mellan parterna.

Angående Rafahterminalens öppethållande pekar EU BAM på en central incident; kidnappningen av den israeliske soldaten Gilad Shalit vid Kerem Shalom sambandscentral den 25 juni 2006. Efter den minskar antalet öppna dagar dramatiskt. Gränsöverenskommelsen gäller i grunden mellan Israel och palestinska myndigheten med EU BAM som övervakare. När Hamas sedermera tar över kontrollen i Gaza rycks grunden för EU BAM att verka undan.

EU BAM kan inte säga när gränsen kommer att öppnas igen, bara att en grundförutsättning är att Abu Mazens styrkor måste vara på plats, säkra gränsen och samtidigt garantera EU-monitorernas säkerhet. Gränspoliserna som är satta att sköta den praktiska hanteringen kan i enlighet med AMA²⁷ inte vara någon annan än PA:s. De samtal som pågår mellan Egypten och Hamas är inte avgörande enligt EU BAM:s perspektiv, och vid eventuell sådan uppgörelse så ingår inte EU BAM. Mandat saknas för EU BAM att verka om inte en överenskommelse mellan Israel och den palestinska myndigheten ligger till grund.²⁸

EU BAM understryker vidare att Erez egentligen är den enda gränsövergången som i vissa fall fungerar för persontrafik idag. Rafah, som är den enda officiella internationella gränspassagen från Gaza är som bekant stängd. Det finns fysisk möjlighet att passera genom Kerem Shalom, men sådana passager har endast skett

²⁵ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

²⁶ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

²⁷ Den 15 november 2005 enades Israel och den palestinska myndigheten (PA) i "Agreement on Movement and Access" (AMA), som inkluderade överenskomna principer avseende Rafah gränsterminal. Den 21 november 2005 välkomnades avtalet av EU, som också erbjöd att EU skulle ta den tredjepartsroll som berörts i avtalet. Därav lanserades EU BAM Rafah för att övervaka verksamheten vid Rafahterminalen. Den operativa fasen av missionen inleddes den 30 november 2005. EU BAM har inte varit på plats vid Rafahterminalen sedan det säkerhetskaos som uppstod i Gaza i juni 2007.

²⁸ European Union Border Assistance Mission to Rafah (EU BAM Rafah), Ashkelon (080314).

under mycket irreguljära former. Dessutom finns övergångarna Kissufim, Sufa, Karni m.fl., men dessa nyttjas nu endast för ett begränsat antal varor.

Mellan Gazaremsan och Egypten finns Philadelphiakorridoren, som nu utgör ”no mans land”. Väster om Rafah finns Salah ad-Din gate, kring vilken gränssprängningen skedde i januari. Salah ad-Din gate har vid något enstaka tillfälle också öppnats tidigare för genomfart av ett hundratal Hamasmän. Den öppnas dock inte officiellt för allmänheten.

När Rafahterminalen är i drift finns normalt ett israeliskt sambandskontor med liaison office vid Kerem Shalom där alla data från gränsterminalens verksamhet inhämtas från 44 övervakningskameror och passuppgifter över dem som passerar. Den praktiska driften av Rafahterminalen sköttes fram till juni 2007 av PA:s gränspolis medan säkerhetsansvaret låg på PA:s Presidential Guard.

Vid drift erfor EU BAM dagliga diskussioner mellan parterna kring en rad olika frågor, inte minst öppettiderna. Palestinierna ville som regel hålla öppet så länge som möjligt medan israelerna tvärtom gärna ville stänga lite tidigare.

För närvarande utgörs EU BAM av 38 internationella observatörer inklusive stabsfunktioner, men nedskärning pågår. Organisationen har även ett lokalkontor med ett mindre antal lokalanställda i Gaza City som ger understöd i säkerhets- och språkassistsansfrågor. Det finns inga ”internationals” i Gaza idag pga. de politiska signaler en sådan närvaro skulle sända.

Efter kidnappningen av Gilad Shalit den 25 juni 2006 till den 13 juni 2007 hölls Rafahterminalen öppen totalt 83 av 353 dagar. Det har enligt mandatet aldrig varit fråga om någon operativ självständighet för EU BAM. Organisationen är helt beroende av israeliska beslut från Kerem Shalom om genomsläppande av människor vid Rafah. Besluten fattas normalt av IDF:s södra brigadkommando. Det kunde dock emellanåt komma motstridiga beslut från dem och israeliska försvarsdepartementet centralt, förmedlat genom COGAT. Vissa passager från den egyptiska sidan har tillåtits ske in genom Kerem Shalom. Det har dock endast varit fråga om högst irreguljära öppningar, främst i samband med Hajj (pilgrimsfärder till Mecka).

EU BAM kan inte ge någon säker prognos om Rafahs eventuella öppning., men tror idag inte på en snar lösning som tillfredsställer alla inblandade parter. I bästa fall skulle något konkret kunna komma ut i och med Bushs besök i områdena den 28 maj 2008. Samarbetet med Egypten är en central byggsten trots att Egypten inte ingår i AMA-avtalet. Egypten finns representerat i en s.k. Security Work Group, och bör absolut vara med i de samtal som förs.

IDF:s signaler till EU BAM är att det inte finns någon möjlighet till öppning av Rafah i närtid. Hamas har tagit över terminalen i Rafah, men visserligen hittills inte förstört något där i och med att de förstår terminalens framtida värde för befolkningen. Den beryktade ”Qassam III-raketen” når numera från Gaza till Ashkelon. Vissa av de senaste raketerna som skickats skall dock ha varit Katushja. Två nedslag har skett mitt i Ashkelon. Detta är inte en gynnsam utveckling för möjligheten till en nära förestående öppning enligt EU BAM:s mening.

Avseende palestiniers möjligheter att ta sig ut pekar EU BAM återigen på att Erez är den enda officiella passagen som är i drift, om än i första hand för undantagsfall med särskilda tillstånd. Detsamma torde gälla för inresor. Annars kan nämnas att

de hemliga tunnarna är en möjlig men farlig väg att ta sig ut mot Egypten. Enligt EU BAM förefaller det fortfarande finnas en hel del illegala tunnlar under gränsen som administreras av inflytelserika Gazafamiljer och normalt grävts från hus på den palestinska sidan av Rafah och ut genom hus på den egyptiska sidan. Sjövägen bedöms dock vara omöjlig pga. den mycket strikta militära bevakningen till lands, till havs och över luftrummet. De Gazafamiljer som driver tunnarna gör goda affärer på dem som vågar försöka ta sig ut eller in den vägen. Det är av naturliga skäl svårbedömt hur många tunnlar det egentligen rör sig om, men det står relativt klart att vissa varor, vapen, pengar och ett mindre antal personer kommer in på detta sätt. Israelerna arbetar febrilt med denna fråga och gräver/spränger med jämna mellanrum igen tunnlar som upptäcks. Även Egypten införskaffar nu ny bättre utrustning för att effektivare kunna upptäcka tunnarna.

Enligt EU BAM:s uppfattning kämpar Egypten för närvarande med både större inrikespolitiska bekymmer och befintliga besvär med delade Rafahfamiljer etc. Cirka 250 palestinier finns fortfarande kvar i al-Arish nära gränsen på den egyptiska sidan även efter den illegala öppningen av gränsstaketet i januari. Ett okänt antal personer blev också kvar på insidan när gränsen återigen stängdes.

Efter den senaste större israeliska militära operationen i norra Gazaremsan i början av mars har hittills cirka 200 palestinier, de absolut flesta sjuka, tillåtit passera Gazagränsen. Det handlar idag om mycket få passager i förhållande till "normala förhållanden". Tempot är för närvarande på cirka 50 personer som kommer igenom per dag. För de "friska" som mot förmodan skulle vilja återvända till Gaza återstår i princip endast tunnarna enligt vad EU BAM erfar. Tillstånd för en palestinier att passera ges möjligen slumpmässigt, men i regel handlar det snarast mer eller mindre om "VIPambulanstransport".

Det mesta tyder enligt EU BAM:s mening samtidigt på att Israel sätter hårt tryck på Egypten avseende säkerheten vid gränsen, och att Egypten högst osannolikt skulle gå emot Israels vilja en gång till efter de unika händelserna i januari. Det finns både politiska och ekonomiska skäl bakom dessa förhållanden.²⁹

4.3.2 Mer om Erezterminalen

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Erez:

COGAT understryker att Erez för närvarande är den enda möjliga legala in- och utresevägen i Gaza, andra vägar är illegala.

Vidare beskriver COGAT sin verksamhet enligt följande. Dagligen förs humanitära fall ut ur Gaza för vård i Israel, Jordanien, på Västbanken och i något fall till Egypten. De flesta som reser ut av medicinska skäl erhåller vård i Israel, men under oktober till december 2007 transporterades en del även till Västbankens sjukhus. Koordinering rörande dessa ärenden sker alltid genom försvarsdepartementet/COGAT. COGAT har på detta sätt bidragit till medicinsk assistans åt mer än 14 000 palestinier som kunnat passera genom Erez under 2007. Detta innebär alltså 14 000 tillstånd, varav en del för multipla resor. Israel har inte satt någon borte gräns för antalet sådana ärenden enligt COGAT.

²⁹ European Union Border Assistance Mission to Rafah (EU BAM Rafah), Ashkelon (080314).

Efter Hamas maktövertagande finns även ICRC med i koordineringen, och vid Khamasa-khamasa sitter fortfarande PA:s personal från General Authority of Civil Affairs (GACA) i syfte att kommunicera med COGAT/IDF och ge klartecken innan någon närmar sig gränsen. Genom GACA:s insatser kan även införsel av sådant som cement och andra varor till diverse projekt, WFP-projektet mm, genomföras smärtfritt.³⁰

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

General Authority of Civil Affairs, som enligt uppgift har full insyn, framhåller att i princip endast svåra medicinska fall släpps igenom Erez gränsterminal på något som kan kallas regelbunden basis. GACA exemplifierar med att idag, den 13 mars, kommer 17 personer tillåtas passera Erez – Kerem Shalom – Egypten. Veckan efter släpps cirka 50 personer som vårdats i Jordanien förhoppningsvis tillbaka.³¹

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Palestinska utrikesdepartementet ger samma bild: "Såvida det inte rör sig om svåra medicinska/humanitära fall så är det i regel inte möjligt att återvända från Jordanien via Allenby bridge till Erez och in i Gaza. Enligt utrikesdepartementet finns dock inget regelverk: "Israelerna avgör ensidigt från fall till fall, men har man haft tillstånd att passera ut via Erez så borde det dock även gå att resa in den vägen, dvs. från Allenby med israelisk taxi via Qalandia checkpoint genom Jerusalem och vidare."³²

Israeli Defence Forces (IDF), Allenby Border Control:

Tjänstgörande IDF-gränspolisbefäl delegationen möter vid Allenby Border Control framhåller att en Gazaregistrerad palestinier normalt inte kan resa in från Jordanien via Allenby bridge för vidarebefordran till Erez och Gaza. Dessa personer måste söka sig den andra vägen via Egypten. Tillfrågad gränspolis har ingen erfarenhet av några undantag från denna regel och menar vidare att de palestinier från de palestinska områdena som passerar denna väg normalt hör hemma i Jeriko eller i andra orter på Västbanken.³³

Palestinsk taxichaufför hemmahörande i östra Jerusalem:

Delegationens taxichaufför för dagen, som är folkbokförd i östra Jerusalem och enligt egen uppgift har tillstånd att köra rutterna Jerusalem – Betlehem, Jeriko, Ramallah samt rutten Allenby – Qalandia – Erez, informerar dock om att han ett par veckor tidigare hade körningar med Gazaregistrerade palestinier från Allenby gränsterminal via Qalandia checkpoint genom Jerusalem och vidare till Erez. I dessa två fall rörde det sig om personer som av medicinska skäl fått tillstånd att resa ut genom Erez, genom Israel och vidare ut via Allenby bridge till Jordanien för vård. De hade enligt uppgift båda tidsbegränsade tillstånd/deadline för återresa, den ene två veckor, och kunde så släppas tillbaka samma rutt efter samordning mellan israelisk administration i Allenby och Erez gränskontroller.³⁴

³⁰ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Erez (080317).

³¹ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

³² Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

³³ Israeli Defence Forces (IDF), tjänstgörande gränspolisbefäl vid checkpoint väster om Allenby Border Control (080316).

³⁴ Palestinsk taxichaufför hemmahörande i östra Jerusalem, Jerusalem – Allenby (080316).

4.4 Närmare uttalanden rörande återvändande

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El:

Västbankspalestinier har enligt uppgift från COGAT i princip fritt tillträde genom Allenby Border Control från Jordanien till Västbanken. Den israeliska gränspoliserna håller öppet där varje dag i nära samarbete med övriga IDF. Om en person inte är efterlyst av jordanska eller israeliska myndigheter så finns inga hinder för passage. Västbankspalestinier har normalt även möjlighet att röra sig fritt till Jeriko och vidare till alla orter på Västbanken. Det är dock offentlig transport till och från Jeriko som gäller, inga palestinska privatbilar är tillåtna den vägen.

Det finns inga uttalade krav från COGAT eller IDF på att palestinier från Västbanken skall ansöka om särskilt israeliskt tillstånd för att resa till eller från Jordanien. Det enda som krävs från israeliska myndigheters perspektiv är giltigt palestinskt identitetskort och passhandling. Jordanien har ett representationskontor i Ramallah. COGAT understryker att jordanierna själva får uttala sig om vad de kräver för Västbankspalestiniernas genomresa eller vistelse i Jordanien.

COGAT är däremot tydliga med att Gazabor inte kan resa fritt från jordanska sidan via Västbanken till Gaza. I undantagsfall har personer med starka humanitära skäl kunnat resa ut från Erez via Israel till Jordanien för vård och därefter tillåtits passera tillbaka samma väg.³⁵

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Erez:

COGAT-översten i Erez kompletterar med att återvändande genom annan ingång än Rafah i princip är omöjligt om Rafah är den väg du rest ut. Det har emellertid förekommit undantag där COGAT godkänt återresa genom Kerem Shalom [i Gazaremsans sydöstra hörn] för vidarebefordran till och in genom Erez. Genom koordinering med COGAT och godkännande på förhand är detta fortfarande i princip möjligt om också koordinering sker med Egypten. Detta har också skett exempelvis i ett par hundra fall av personer som rest ut via Rafah för pilgrimsfärd till Mecka. Grundregeln är dock att den som rest ut genom Rafah reser in genom Rafah.

Vidare understryker COGAT följande: ”Den övergripande gränsproblematiken och svenska myndigheters intresse för Gazapalestiniernas generella möjligheter att återvända från Sverige till Gaza är dock en större fråga som bör dras på den politiska nivån, genom de respektive utrikesdepartementen till israeliska försvarsdepartementet. Palestinska och utländska företag går till UD för besked om hur att gå tillväga.”³⁶

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Även palestinska utrikesdepartementet framhåller att det inte föreligger några hinder för Västbanksregistrerade palestinier att återvända till Västbanken efter utlandsvistelse. Däremot råder det stora problem för Gazabor. ”Det är israelerna som gör individuella bedömningar och fattar beslut i alla ärenden. Det kan ibland

³⁵ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080313).

³⁶ COGAT, Erez (080317).

rent av vara lättare att arrangera saker direkt med Israel istället för att gå genom PA.”³⁷

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC:s representant framhåller att det är svårt att säga huruvida det är möjligt för en Gazapalestinier att resa in i Gaza från utlandet via Israel för närvarande. Generellt är det trots allt sannolikt lättare att resa ut enligt vad ICRC erfar. ICRC kan idag inte avge några säkra yttranden om vare sig rådande regelverk kring idag fungerande gränspassager eller prognos för den närmaste framtiden rörande Rafahterminalen. Enligt ICRC:s bedömning måste dock sistnämnda öppnas för att man skall kunna säga att gränsen till Gaza är farbar för palestinier i gemen.³⁸

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

”Den som rest ut från Rafah får normalt inte tillstånd att resa in från jordanska sidan genom Allenby och Israel och in genom Erez. Det förekommer dock att koordinering mellan GACA och IDF kan lösa knepiga ärenden.”³⁹

5. ”Asylfaktorer och riskgrupper”

5.1 Allmänt

Palestinian Council of Foreign Relations:

Kring frågan om orsaker till att människor försöker lämna de palestinska områdena understryker Palestinian Council of Foreign Relations att det är viktigt att ha i åtanke att situationen avseende mänskliga rättigheter i Gaza var extremt dålig redan innan Hamas tog över kontrollen. Den sista tiden innan maktövertagandet präglades av ”security chaos”, en säkerhetsmässig mardröm för civilbefolkningen, med många kidnappningar och mord som ett obehagligt lager ovanpå konflikten med Israel. Idag är säkerheten något bättre även om det lågintensiva kriget med Israel gör situationen bräcklig och svårförutsebar för civila palestinier. Hamas har heller ingen utbildning, erfarenhet eller socialisering i frågor på området mänskliga rättigheter. Deras brister där och deras doktrin reflekteras i deras beteende. I och med att de saknar såväl kompetens som en uttalad strategi på området mänskliga rättigheter så har de också mycket svårt att uppehålla bilden av myndighet eller regering med duglighet att styra ett samhälle. De förefaller visserligen vara relativt medvetna om när de går över gränsen och är väl medvetna om vad de organisationer i Gaza som talar i termer av ”civil rights” syftar på. Sammanhanget är dock idag sådant att det kan sägas vara en ”god miljö för övergrepp”, varför det definitivt kan finnas en reell hotbild mot personer som har något otalt med rådande regim. De som skulle ha möjlighet att lämna Gaza behöver emellertid inte ha större motivation än den allmänna humanitära situationen. Folk är desperata, rädda, förtryckta, fattiga och saknar framtidsutsikter. Detta är sannolikt den bästa sammanfattningen till varför de palestinier som kan söka asyl utomlands enligt Palestinian Council of Foreign Relations’ mening.⁴⁰

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

³⁷ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

³⁸ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

³⁹ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

⁴⁰ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

Även PCHR:s bedömning är att människors främsta problem i Gaza är den allmänna osäkerheten och förvirringen under rådande situation. Det är svårt att veta när, var och hur nytt våld bryter ut och vem som skall drabbas. PCHR strävar efter att även lyfta fram de behov som finns hos "vanligt folk". De vanliga Gazaborna kan inte skönja någon stabil politisk linje, något stabilt ledarskap eller någon framtid. Inte heller kan de se slutet på nuvarande regim. Denna osäkerhet kan vara värre än faran själv menar PCHR. Pågående "hemliga" samtal till trots finns det egentligen inte några tecken på att Hamas och al-Fatah skulle kunna komma överens. Det finns inga indikationer vare sig på att Hamas skulle ge upp den makt och kontroll man nu åstadkommit i Gaza eller att motparten skulle vika från sina positioner såvitt PCHR kan bedöma.

Många i Gaza är nu mycket oroade över vad nuvarande och kommande regim har att erbjuda; "talibanism" eller liknande? Det finns enligt PCHR egentligen inga riktigt tydliga tecken på en sådan utveckling idag, men det finns redan radikala krafter under ytan och extremistiska grupper som har relativt fritt spelrum, bl.a. de som kidnappat utlänningar i Gaza⁴¹, och som ser ut att göra sig alltmer gällande som PCHR ser det.

PCHR är vidare av uppfattningen att det nu är oerhört centralt att de "alternativa alternativen", de sekulära aktörerna, MR-försvärarna, kvinno- och barnorganisationerna m.fl. erhåller ett tydligt stöd utifrån. På det sättet kan traditionalismen och extremismen bromsas och i bästa fall stoppas. UNRWA behöver utvidga sina tjänster och öka såväl kvantiteten som kvaliteten på sina insatser. De tillhör dem som torde ha möjlighet att spela en ledande roll enligt PCHR:s mening. Utbildning är en hörnsten dels för att det i sig ger hopp om utveckling, dels i och med att det är ett sätt för internationella samfundet att visa att man bryr sig.

Folk blir också förvirrade av den totala separationen och isoleringen mellan Gaza och Västbanken. Enligt PCHR florerar det t.o.m. rykten i Gaza om att Israel har en långsiktig strategi att Gazaremsan skall expanderas på den egyptiska sidan så att Israel på sikt helt kan avskärma sig från allt ansvar för Gazas befolkning.

Avseende organisationens egna arbetsförhållanden framhåller PCHR att Hamas troligen inte tycker särskilt mycket om PCHR i och med de rapporter som skrivs, men att de trots allt förefaller hysa någon form av respekt för organisationen i och med att PCHR håller en konsekvent linje med att kritiskt granska alla sidor, och tidigare även har framfört öppen kritik mot al-Fatah. PCHR har hittills lyckats bibehålla acceptabla relationer med både Gaza och Ramallah i och med att de dels aldrig kunnat "köpas", dels har kontakter med individer på högsta nivå i bägge läger. Detta innebär inte att hinder saknas. Tvärtom pekar PCHR på många problem, bl.a. i Khan Younis i samband med Hamaskuppen då Hamas Executive Forces och Qassambrigaderna gjorde sig skyldiga till diverse angrepp mot fältarbetare på uppdrag för PCHR. Främst var det Qassambrigaderna som skapade friktioner i samband med inhämtning av uppgifter om incidenter, men på senare tid har arbetet i stort sett kunnat utföras som planerat.⁴²

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

⁴¹ PCHR syftar här bl.a. på den av Doghmoushklanen kontrollerade "Army of Islam", som höll BBC:s Gazakorrespondent Alan Johnston kidnappad under fyra månader våren/sommaren 2007.

⁴² Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

Palestinska utrikesdepartementets uppfattning är att de flesta människor har problem i dagens Gaza, men att de som har det minst problematiskt i och med större ekonomisk trygghet i regel är de som står på PA:s lönelista.⁴³

Al-Haq:

Situationen i de ockuperade palestinska områdena avseende humanitära förhållanden och mänskliga rättigheter är värre nu än någonsin tidigare såvitt al-Haq kan bedöma. Det ekonomiska och fysiska trycket från israelerna har aldrig varit så intensivt trots att det varit illa nog även tidigare. Strategin tycks enligt al-Haq vara att förmå så många som möjligt att ge upp och lämna områdena. Ända sedan Moshe Dajans dagar har huvudfrågan på den israeliska agendan varit den demografiska och hur man kan slipa den "administrativa tekniken" med militärorders och annat för att inskränka palestiniernas möjligheter att röra sig etc. Den som är under 30 år drabbas särskilt hårt av dessa åtgärder.

Stannar man utanför landet i mer än fem år så förlorar man rätten att återvända enligt israelisk policy. Ärendet blir då snarast ett "familjeåterföreningsärende", och sådana är i sig ett problem idag med rådande brist på samordning mellan israeliska och palestinska myndigheter menar al-Haq.

Dessa administrativa åtgärder tillsammans med det ekonomiska och militära trycket medför nu att många palestinier blir kvar utomlands eller, som al-Haq uttrycker det, "hamnar i migration" (åren 1967 till 1994 deporterades folk också till t.ex. Libanon). I sammanhanget vill al-Haq även framhålla att 700 000 palestinier frihetsberövats i israeliska fängelser sedan år 1967. Allt detta gör folk lämnar områdena, främst yngre människor. Det finns naturligtvis även en del med andra individuella skäl, t.ex. kollaboratörer, homosexuella eller personer som löper andra politiska risker, men lejonparten lämnar pga. nämnda omständigheter – den allmänna situationen – menar al-Haq. De personer som är av intresse för Israel löper stora risker både på Gazaremsan och Västbanken enligt al-Haqs bedömning.⁴⁴

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC:s representant understryker att ICRC:s verksamhet kräver stor försiktighet med mer eller mindre politiska uttalanden/ställningstaganden. Positionen är känslig i synnerhet för de anställda som arbetar med uppföljning av frihetsberövade personer.

Efter Hamas maktövertagande i Gazaremsan har ICRC:s arbete försvårats något då de nu tvingas samarbeta med två helt separata myndigheter på Gazaremsan respektive Västbanken. Tidigare hade ICRC fullt tillträde till alla PA:s fängelser och förvar. Senaste halvåret har präglats av viss osäkerhet, men man fortsätter arbetet med lika stor kraft i Gaza som på Västbanken och tror sig nu återigen ha fullt tillträde även till alla de faciliteter som administreras av Hamas Executive Force och Izz ad-Din al-Qassam.

Personer som frihetsberövats av politiska skäl eller som av andra orsaker misstänks vara i behov av skydd gentemot den aktör de frihetsberövats av blir prioriterade ärenden hos ICRC.

⁴³ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

⁴⁴ Al-Haq, Ramallah (080313).

Innan juni 2007 fanns, bland de "politiska ärendena" på ICRC:s bord, främst personer som anklagats för att vara Israelskollaboratörer både på Västbanken och Gazaremsan. I Gaza är nu en större andel av fångarna sådana som fängslats till följd av de inre motsättningarna mellan al-Fatah och Hamas, de flesta Fatahanhängare. På Västbanken råder det omvända förhållandet, dvs. de flesta politiska fångarna har där en koppling till Hamas väpnade styrkor eller andra militanta islamistgrupper. ICRC bedömer att de nu har tillträde till i princip alla dessa fångar och försöker nära följa upp deras ärenden. I sammanhanget besöker ICRC civilpolisens arrester på Västbanken och Gazaremsan och olika faciliteter administrerade av de olika palestinska säkerhetstjänsterna på Västbanken, Preventive Security, General Intelligence och Military Intelligence. I Gaza har man nu även tillträde till alla alternativa säkerhetsstyrkors arrester.

Enligt ICRC:s beräkningar sitter nu totalt cirka 1500 personer fängslade i palestinska fängelser i Gaza och på Västbanken. Av dessa är en del "vanliga kriminella", vars ärenden inte bevakas lika nära av ICRC. Många av dem som frihetsberövas pga. pågående interna politiska motsättningar hålls endast i förvar under kortare perioder och släpps därmed också innan de hinner bli ett ärende för ICRC, dvs. inom två veckor. ICRC kan därmed inte heller uttala sig säkert om vilken typ av behandling dessa människor utsatts för. Personer som anklagas för allvarligare brott, t.ex. samarbete med ockupationsmakten, sitter i regel mycket länge, många utan rättegång.

Hamas-Fatahkonflikten har också medfört en del åtgärder från PA som förvirrar situationen ytterligare. I brist på komplett palestinsk lagstiftning utfärdas med jämna mellanrum diverse presidentdekret som komplicerar uppföljningsarbetet något.

Vidare bedöms för närvarande cirka 11 500 palestinier sitta i israeliska arrester och fängelser. Många av dessa personer har suttit fängslade en längre tid. Fångarna har varierande bakgrund, och även "vanliga kriminella" faller under ICRC:s mandat i och med 4:e Genèvekonventionens tillämplighet på de områden de kommer ifrån. Det finns också ett fyrtiotal ledamöter från palestinska parlamentet, Palestinian Legislative Council (PLC), som sitter fängslade i israeliska fängelser. De flesta av dessa är islamister med en koppling till Hamas och frihetsberövades innan Hamas maktövertagande i Gazaremsan.

ICRC har idag inte kännedom om något fängelse i Israel eller på de palestinska områdena som ICRC inte alls har tillträde till. Undantaget är i princip endast den för ICRC okända plats i Gaza där den kidnappade israeliske soldaten Gilat Shalit hålls fången. ICRC:s tillträde till Hamas Executive Forces arrester bedöms inte heller ha dragits ned efter sammansättningen av en ny Hamaspolisstyrka. Lejonparten av fångarna i Gaza sitter i det kända Sarajafängelset i Gaza City.

ICRC:s fokusområden är behandling av fångar hela vägen från arrest, under förhör och utredning till frigivning; tillgång till rättshjälp och rättegång inom rimlig tid, samt fängelseförhållanden i allmänhet.

Inhuman behandling av palestinska fångar äger i första hand rum i samband med inledande förhör, oavsett vilken aktör det är fråga om.

I Gaza är det för närvarande troligen mindre avgörande om man har en koppling till al-Fatah än vilka brott man kan anses ha gjort sig skyldig till. På Västbanken pågår troligen en mer systematisk jakt på Hamasfolk. Där finns i regel ett relativt

starkt intresse av att ringa in personer som ingått i de militära delarna av Hamas, främst Executive Force och Izz ad-Din al-Qassambrigaderna, medan generellt ett mindre intresse riktas gentemot de mer politisk-ideologiska Hamasaktivisterna. Det är emellertid ibland svårt att säga exakt var gränserna går.

Det är svårt för ICRC att uttala sig säkert om var gränsen går för vad som kan tänkas utgöra grund för kortare arrestering av Hamas i Gaza. ICRC har i regel tillträde till arrester och fängelser inom 14 dagar, men möter främst människor som sitter en längre tid i fängelse. Det blir därmed svårt att säga vilka kategorier av personer som arresteras för förhör eller av annan anledning under kortare tid. Det kan t.ex. röra sig om vissa journalister under vissa perioder av politiskt kaos.

Under avstängningen/isoleringen av Gaza har en central aktivitet för ICRC varit arbetet med att få fram vård i form av ambulanser och medicin, samt andra former av skydd för civilbefolkningen på de ockuperade territorierna. Att i så stor utsträckning som möjligt lägga hinder för att civila drabbas av övergrepp är ett fokusområde.⁴⁵

5.2 Fatahlojalister och andra oppositionella

Palestinian Council of Foreign Relations:

Gällande grupper/personer som löper särskilda risker i Gaza idag så rör det sig enligt Palestinian Council of Foreign Relations i första hand om människor med Fatahtillhörighet. Det kan vara fråga om personer som skulle kunna bidra tydligt till al-Fatahs ”återuppståndelse” i Gaza eller personer som har kapacitet att göra våldsamt motstånd mot Hamas.

Det finns sedan juni 2007 fortfarande flera hundra Gazabor kvar på den egyptiska sidan av gränsen, varav många tillhör al-Fatah och inte vågar återvända om de gavs ny möjlighet. Några hundra Fatahanhängare har tidigare lyckats ta sig till Västbanken. Hamas har enligt Palestinian Council of Foreign Relations uppgifter också gjort försök att kidnappa Fatahfolk på den egyptiska sidan gränsen, bl.a. i samband med händelserna vid Rafahgränsen i januari under vilka man även skall ha passat på att föra in vapen och pengar.⁴⁶

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

På delegationens tema, personer eller grupper som löper särskilda risker i dagens Gaza, framhåller PCHR i likhet med andra bedömare att det främst rör sig om sådana som öppet visar lojalitet gentemot al-Fatah, men att det i viss utsträckning även gäller oppositionella i allmänhet. Det kan alltså också handla om personer som öppet demonstrerar illojalitet eller missnöje med Hamas, t.ex. sekulära personer som uttrycker sin oro över den alltmer religiösa samhällsutvecklingen, som numer även bl.a. slår igenom i utbildningsväsendet. PCHR uttalar vidare att det i juni 2007 inledningsvis i första hand var PA:s polisstyrkor som utgjorde direkta måltavlor. Nu kan det eventuellt röra sig om personer som står i nära förbindelse med Ramallah. Ibland händer det att någon som avlönas av Ramallahregeringen får sin lön indragen efter anklagelser/rapportering om Hamaslojalitet. Genom de komplexa sociala nätverk som bygger det kollektivistiska palestinska samhället sprider sig ofta diverse misstankar av olika slag som en löpeld. Detta är i sig en fara för hela samhället och kan leda till dess

⁴⁵ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

⁴⁶ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

kollaps. Om Hamas misstänker att någon sänder rapporter till Ramallah leder det åtminstone till arrestering enligt PCHR:s erfarenhet. Vidare bedöms de personer som kan anses ha begått brott under tiden för säkerhetskaoset i regel vara efterlysta av Hamas.⁴⁷

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Även palestinska utrikesdepartementet pekar på att det efter sprängningen av Rafahgränsen i januari 2008 och dess stängning fortfarande finns cirka 1000 personer från Gaza kvar på den egyptiska sidan av gränsen. Flertalet av dessa tillhör enligt uppgift al-Fatah och vågar inte flytta på sig i rådande politiska klimat (palestinier från Gaza har annars i regel inte tillstånd att vistas i vare sig Egypten eller Jordanien. I Egypten finns palestinier sedan år 1948, då ett antal hundratusen [osäker siffra]. De flesta av dem som stannat kvar där är numera egyptiska medborgare. I samband med 1967 års krig flydde ytterligare cirka 30 000 palestinier till Egypten enligt palestinska utrikesdepartementet).

Hamas är i första hand intresserade av personer som kan definieras som Fatahpolitiker. Det som varit avgörande som palestinska utrikesdepartementet ser det är på vilket sätt man agerat politiskt mot Hamas och till fördel för al-Fatah – i synnerhet om detta skett genom position i PA:s säkerhetsapparat.

Vidare påpekar palestinska utrikesdepartementet följande: ”PA och al-Fatah anser generellt inte att det är en bra strategi att föra ut fler Fatahlojala ur Gaza eller föra över fler till Västbanken. Man har t.o.m. försökt övertala en del av dem i högre ställning som nu befinner sig på Västbanken att återvända till Gaza i syfte att uppnå bättre maktbalans i Gaza.”⁴⁸

Arab Centre for Agricultural Development:

Det finns egentligen ingen särskild grupp i Gaza som folk i allmänhet är direkt rädda för – Hamas har kontrollen och utgör inget hot mot befolkningen, menar Arab Centre for Agricultural Development. Det är snarare framtiden som skrämmar. Möjligen kan en del av dem som varit verksamma inom al-Fatah vara rädda medan deras motståndare har i sin tur anledning att vara försiktiga på Västbanken. Det finns naturligtvis Fatahpersoner som befinner sig i en prekär situation i Gaza idag, men den allmänna situationen är allt annat överskuggande. 112 personer har hittills avlidit pga. att de inte tillåts resa ut för vård. Enligt färskta opinionsmätningar i Gaza så har isoleringen av Gaza ännu inte nämnvärt påverkat Hamas position men definitivt den vanlige Gazabons vardag.⁴⁹

International Committee of the Red Cross (ICRC):

Enligt ovan berörd uppgift från ICRC är nu den största andelen av fångarna i palestinska arrester och fängelser sådana som fängslats till följd av de inre motsättningarna mellan al-Fatah och Hamas. På Gazaremsan, där ICRC nu anser sig ha tillträde till alla säkerhetsstyrkors arrester, är de flesta fångarna Fatahanhängare.⁵⁰

Sveriges inofficiella representationskontor vid United Nations Development Programme (UNDP) - Gaza city:

⁴⁷ Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

⁴⁸ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

⁴⁹ Arab Centre for Agricultural Development, Gaza City (080318).

⁵⁰ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

UNDP-representanten understryker: ”Man kan inte offentligt kritisera rådande regim i Gaza. Uppgifter innehållande sådan kritik som kommer ut kan leda till stora bekymmer.”⁵¹

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

”När al-Fatah och andra Hamaskritiska personer demonstrerade i Gaza i höstas deltog 700 000 människor.”⁵²

5.3 Palestinska myndighetens polis- och säkerhetsstyrkor i Gaza⁵³

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

Avseende den palestinska myndighetens kvarvarande poliser i Gaza ger PCHR följande bild. Det är idag normalt sett inget problem att ha arbetat för PA:s polisstyrkor under Fatahtiden eller vara anställd av PA:s polisstyrkor idag. Många upplever det dock som problematiskt eller psykiskt påfrestande att bara sitta hemma och uppbära lön utan att arbeta. Det handlar då inte i första hand om behov av asyl utan snarare om att strävan efter att leva ett normalt liv kan bli avgörande för att man skulle vilja lämna landet om så vore möjligt. Det är generellt inte heller något påtagligt problem idag att tidigare ha varit verksam inom PA:s

⁵¹ United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza, Gaza City (080318).

⁵² Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

⁵³ Under 1990-talet inrättade Arafat ett tiotal palestinska polisstyrkor, säkerhets- och underrättelsetjänster; inordnade under *Preventive Security Service, Force 17* (skapad på 1970-talet ur en fullt Arafatlojal specialenhet inom al-Fatah, senare benämnd *Presidential Security/Guard*), *General Intelligence*, *Military Intelligence* och *Civil Police*, med sammanlagt cirka 30 000 anställda. Alla dessa drev sina egna arrester där fångar kunde hållas frihetsberövade i årtal utan rättshjälp eller rättegång. Rapporterna om förekomsten av olika former av inhuman behandling eller tortyr av politiska fångar, främst inom ramen för Preventive Security's verksamhet, har varit många. År 2005 omorganiserades säkerhetsstyrkorna av president Abbas i tre huvudgrenar: *National Security*, *Internal Security* och *General Intelligence*. Den sistnämnda innefattar Military Intelligence och Military Police och står direkt under PA-presidentens kontroll liksom Force 17/Presidential Guard. National Security definieras som en ”reguljär militär enhet” i sin tur indelad i flera ”tjänster” som alla står under kontroll av ministern för nationell säkerhet. Internal Security innefattar Preventive Security, the Police och the Civil Defence, vilka alla står under kontroll av inrikesministern. Cheferna för alla de tre centrala säkerhetsorganen utses dock direkt av presidenten. Ett par månader efter att den första Hamasledda regeringen tillträdde i mars 2006 inrättades en ytterligare palestinsk säkerhetsstyrka, Executive Force, av Hamas inrikesminister. Detta mot bakgrund av att Hamasregeringen menade att det var orimligt att regeringen helt saknade kontroll över rättsvårdande myndigheter – dvs. de Fatahdominerade palestinska säkerhetsorganen, i synnerhet Preventive Security och Presidential Guard/Force 17 som öppet utmanade den nya regeringen och fortsatte att utföra diverse operationer och attentat mot Hamasmedlemmar. The Executive Force är huvudsakligen sammansatt av delar av Hamas väpnade gren, Izz ad-Din al-Qassam (Qassambrigaderna), andra Hamasmedlemmar och dess ledarskap. Ledningen består dock även bl.a. av en tidigare polischef under PA-/Fatahstyre. I senaste version består Hamas säkerhetsorgan av fyra delar; den s.k. *Civil Police*, som bl.a. utgörs av cirka 1000 tidigare PA-poliser, en omstrukturerad version av *National Security Forces*, en *Enhet för intern säkerhet* (underrättelsetjänst) samt en s.k. *Skydds- och interveneringsstyrka*. För närmare detaljer, se t.ex. vidare Amnesty International (071024), *Occupied Palestinian Territories: Torn apart by factional strife* [Lifos 17581], och UD (080327), *Mänskliga rättigheter på de ockuperade palestinska områdena 2007* [Lifos 18348], vilka också är de huvudsakliga källorna till denna not.

säkerhetstjänster, Preventive Security, General Intelligence eller Mukhabarat (säkerhetstjänsten) [möjligen syftar PCHR här på Military Intelligence].

PCHR:s representant lyfter vidare fram att han strax innan mötet med Migrationsverkets personal suttit på ett café i Gaza City med en överste inom PA:s General Intelligence Service som idag kan röra sig fritt i Gaza utan bekymmer. Det kan enligt PCHR:s mening idag inte generellt anses innebära risk för förföljelse enkom att ha arbetat för en sådan enhet eller liknande.

Vidare har PCHR ingen kännedom om att personer som tjänstgjort tillsammans med eller arbetat för de al-Fatah-/PA-personer som flytt till Västbanken, främst personer på hög- och medelnivå inom al-Fatah, skulle trakasseras eller liknande för detta i Gaza idag. Ett generellt problem är dock att människor ofta tenderar att ta lagen i egna händer om skäl för hämnd eller liknande anses finnas.⁵⁴

Palestinian Council of Foreign Relations:

Palestinian Council of Foreign Relations framhåller att det förekommer en del rena hämnduppställningar efter gamla oförrätter i kombination med hämndaktioner till följd av vad som händer med Hamas eller andra islamister på Västbanken. Mest utsatta bör vara de som arbetat inom säkerhetstjänsterna, de som gjort sig skyldiga till allvarliga brott och samtidigt jobbat/jobbar aktivt politiskt för al-Fatah. Olika former av trakasserier förekommer.

I frågan om polisers situation i Gaza, så har det visat sig att deras bakgrund, beteende och individuella förhållande till Hamas är avgörande för hur de klarar sig idag. "Oavsett ställning så är dock ingen människa immun, allt kan hända, vilket också tydligt framgår bl.a. av Zakarya al-Aghafallet [palestinsk regeringsrådgivare som blev kidnappad efter inresa i Gaza hösten 2007]."⁵⁵

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Bland dem som accepterats av Israel och PA för "vidarebosättning" på Västbanken finns enligt palestinska utrikesdepartementet främst personer tillhörande PA:s säkerhets- och underrättelsetjänster som haft konkreta hot mot sig eller en tydlig hotbild.

Inga vanliga poliser är av intresse för Hamas i Gaza, enligt ministeriets talesmän, det handlar i princip endast om de verkliga topppersonerna. Andra kategorier som kan vara utsatta för viss risk är egentligen bara Fatahpolitiker, och det finns många sådana som sitter i Gazas fängelser.

Utrikesministeriet understryker samtidigt att många som jobbat för såväl Preventive Security som Presidential Guard (Force 17) och mukhabarat/General Intelligence finns kvar i Gaza idag. De sitter i sina hem i Gaza, erhåller lön från PA i Ramallah, och får enligt ministeriets uppgifter i regel vara i fred om de inte tydligt utmanar Hamas.⁵⁶

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Även General Authority of Civil Affairs uppger att Hamas fortfarande arresterar vissa individer, främst medlemmar ur Mohammed Dahlans Preventive Security

⁵⁴ Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

⁵⁵ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

⁵⁶ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

och General Intelligence Service, och många sitter redan fängslade. Civilpolisen har dock i regel inga som helst problem i och med att de inte haft något med den ”politiska säkerheten” att göra. Personer som inte har något politiskt inflytande eller politisk agenda löper ingen risk att tala om i dagens Gaza, bortsett från raketkriget i sig framhåller GACA.⁵⁷

al-Haq:

På samma tema menar al-Haq att det i Gazaremsan utan tvekan främst handlar om dem som arbetat för Mohammed Dahlans säkerhetsstyrkor och andra Fatahtrognas som tidigare gjort sig skyldiga till olika typer av övergrepp mot den egna befolkningen i Gaza.⁵⁸

5.4 Islamister på Västbanken

al-Haq:

Enligt al-Haqs mening kan Hamasaktivister på Västbanken anses tillhöra de utsatta grupperna för närvarande. Det rapporteras till al-Haq om att dessa förföljs och torteras av PA:s säkerhetstjänster. Cirka 900-1000 personer har arresterats på Västbanken sedan Hamas tog kontrollen i Gaza, de flesta har dock släppts efter en kortare tid i förvar.⁵⁹

International Committee of the Red Cross (ICRC):

Som framgått ovan bedömer ICRC att de nu har fullt tillträde till den palestinska myndighetens arrester och fängelser på Västbanken. Enligt vad ICRC erfar har de flesta av de nuvarande politiska fångarna på Västbanken en koppling till Hamas väpnade styrkor eller andra militanta islamistgrupper.⁶⁰

5.5 Kvinnor

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Kvinnor utsatta för hot, ”women-at-risk”, har egentligen inget större skydd att få vare sig på Gazaremsan eller Västbanken enligt palestinska utrikesdepartementets talesmän. ”Även en ogift kvinna utan andra problem kan få problem om hon inte har ett fungerande skyddsnät. Som ogift måste en kvinna helt enkelt vara med sin familj. Om inte föräldrar eller syskon finns till hands så blir andra nära släktingar, farbröder, morbröder, ansvariga.”⁶¹

Sveriges inofficiella representationskontor vid United Nations Development Programme (UNDP) - Gaza city:

Enligt UNDP-kontorets representant kan kvinnor inte röra sig fritt i dagens Gaza. En kvinna promenerar ogärna ensam eller bara med sina barn. Gaza har förändrats. Det är numera få kvinnor som är ute och rör sig i samhället i jämförelse med tidigare. Samhällsutvecklingen har såtillvida gått tillbaka flera hundra år samtidigt som den nya regimen i Gaza bygger på sin religiösa övertygelse. Hamas komplicerar de redan tidigare problematiska förhållandena ytterligare genom att addera ett lager av religion, som UNDP-representanten ser det. Beskrivningen som ges är att Gaza för ett antal år sedan var ett relativt öppet samhälle. Det var även

⁵⁷ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

⁵⁸ Al-Haq, Ramallah (080313).

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

⁶¹ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

betyddligt lättare för kvinnor under PA-regeringens styre, men nu stryps alla möjligheter.

På temat anknytningsärenden inkluderande myndiga barn framhåller UNDP-representanten att det inte är ett rimligt alternativ att lämna en ensam ung ogift kvinna kvar i Gaza. En ung man kan klara sig, men samhället accepterar inte att en kvinna skulle leva ensam. I avsaknad av ett mycket tätt nätverk av syskon eller släktingar finns ingen sådan möjlighet. Enda alternativet skulle då bli ett mer eller mindre ofrivilligt äktenskap alternativt social utstötning eller allvarligare trakasserier. ”Det måste understrykas att det helt saknas acceptans för fenomenet ensamma kvinnor i detta samhälle. Det kan eventuellt accepteras att en ogift kvinna tillåts resa utomlands för studier, men hon skulle aldrig kunna lämnas ensam kvar i Gaza om övriga familjemedlemmar lämnar landet.”⁶²

I frågan om tillgång till skydd av ”rättsvårdande myndigheter” i Gaza framkommer vidare följande. Hamaspolisen skulle även komma på ett larm slaget av en kvinna. Men, de skulle enligt UNDP-representanten inte vidta några åtgärder för ”ovidkommande småsaker” som att en kvinna hotas av en familjemedlem.

Våld i familj är enligt UNDP-representantens uppgift ett utbrett fenomen i Gaza men betraktas inte som en polissak. ”Troligen finns inget skydd att få för en kvinna i Gaza som utsätts för någon form av hot från sin egen familj. Det kan därmed inte sägas att hedersmord accepteras i Gaza. Förövarna arresteras vid sådana fall. Påföljderna kan dock variera.”⁶³

al-Haq:

Al-Haq lyfter fram kvinnor som en särskilt utsatt kategori. Al-Haq har kännedom om 14 s.k. hedersmord i Gaza och 3 på Västbanken sedan mars 2007. De flesta av Gazafallen ägde rum strax efter Hamas maktövertagande, men det finns såvitt al-Haq kan se ingen helt tydlig logik i den utvecklingen, att Hamas egentligen tydligt skulle sanktionera den typen av brott. Snarare torde det röra sig om en period av oordning i kombination med redan dålig befintlig praxis som medger straffflintring etc.

Det palestinska samhället är dock inte enkelspårigt, bilden är komplex, menar al-Haq. Om saken inte sprider sig offentligt finns i regel andra lösningar än hedersvåld/-mord. Olika former av medling förekommer. Ju mer känt ett ärende är desto mer eskalerar dock problemet inom familjen/klanen.

Vidare framhåller al-Haq att det inte finns något egentligt skydd att tala om från polis eller andra rättsvårdande myndigheter. Det finns enligt uppgift två ”shelters”, ett i Jeriko och ett i Beit Sahour, för kvinnor hotade av våld från den egna familjen. Dessa kvinnor är offer, en del av dem har blivit våldtagna.

Det palestinska samhället i stort tenderar att gå tillbaka utvecklingsmässigt, det är generellt mer traditionalistiskt idag än tidigare i modern historia, även om det är betydligt sämre ställt på landsbygden än i de större städerna.

⁶² United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza, Gaza City (080318).

⁶³ Ibid.

Det förekommer även att familjer som anser sin heder vara ifrågasatt väljer att annonsera i lokaltidningen att man förskjuter den kvinna som anses ha brutit mot sociala normer. På så sätt kan man ta avstånd utan att gå till handgripligheter.

Kvinnor på Västbanken tas som regel om hand av ”storfamiljen”. Det förekommer dock att yngre ogifta kvinnor bor ”ensamma” med goda vänner i samband med universitetsstudier. Många flickor/unga kvinnor avbröt dock sina studier under de första åren av intifadan delvis pga. det kraftigt ökade antalet vägsprårrar etc., som sammantaget gjorde det både osäkert och olämpligt för flickor att röra sig ensamma på Västbanken.

Den nuvarande ekonomiska situationen har emellertid även tvingat fram vissa framsteg i denna del som al-Haq ser det. Fler kvinnor måste helt enkelt arbeta för att bidra till familjens försörjning – i vissa familjer är det bara kvinnorna som har arbete, vilket naturligtvis även medför ett ökande kvinnligt deltagande i samhället.

Vad gäller straffreducering vid fråga om hedersbrott så är det egentligen värre ställt på Västbanken än på Gazaremsan enligt al-Haq. Det finns bl.a. ett känt ärende från 2005 i Ramallah, där en kristen flicka som haft en ”icke-godkänd” relation med en muslimsk pojke blev illa misshandlad av sin egen far. Hon sökte skydd hos polisen, som kallade in fadern och varnade honom, varefter polisen skickade hem flickan med fadern. Flickan, som redan efter första misshandeln var så illa medfaren att hon tvingades sitta i rullstol, misshandlades till döds av fadern direkt i samband med hemkomsten. Fadern arresterades visserligen men släpptes relativt snart. Även i andra liknande ärenden har det sällan blivit en påföljd längre än några månader upp till ett år, och i många fall låter man någon yngre förmåga/ej straffmyndig son/bror i familjen utföra aktionen.

Ett annat problem al-Haq lyfter är att strafflagstiftningen skiljer sig mellan Västbanken och Gazaremsan. På Västbanken är det, i brist på klar palestinsk lagstiftning, jordansk strafflag från 1950-talet som gäller, medan det på Gazaremsan är egyptisk alternativt palestinsk.

Enligt al-Haq kan det dock inte sägas vara särskilt vanligt eller utbrett med s.k. hedersrelaterade mord på de palestinska områdena. Totalt sett är situationen i denna del bättre i de palestinska områdena än i t.ex. Jordanien eller Egypten.

En social tillbakagång har nu pågått i det palestinska samhället sedan många år. Till de ytligt uppenbara symptomen hör t.ex. fler och mer beslöjade kvinnor. Kombinationen av förlorat hopp och ökad traditionalisering är illavarslande. Utveckling och förbättrade förhållanden kräver ”rule of law”. En hel del lagreformer måste också till, menar al-Haq.⁶⁴

Defence for Children International (DCI) – Palestine Section:

DCI hjälper bl.a. till i kontakter med polis samt i vissa fall kontakt med ”shelters”. Ett sådant, i praktiken det enda som fungerar på Västbanken enligt DCI:s uppgift, är ett ”kvinnohus” i Beit Jala som drivs i PA:s Ministry of Social Affairs regi.

Flickor och kvinnor blir ofta offer i det palestinska samhället och har inget effektivt skydd att vänta sig. Det shelter som DCI har kontakt med behöver självt

⁶⁴ Al-Haq, Ramallah (080313).

ett starkare skydd än nuvarande i och med att hotfulla situationer kan uppstå när aggressiva familjemedlemmar gör försök att hämta ut någon inhyst där.⁶⁵

International Committee of the Red Cross (ICRC):

Såvitt känt för ICRC sitter det cirka 20 kvinnor i palestinska fängelser. Det finns även ett antal minderåriga (flickor), eventuellt upp till 30 stycken.

ICRC har kännedom om att det finns vissa "shelters" på Västbanken, men inga detaljer om hur de fungerar. Det normala i det palestinska samhället är enligt vad ICRC erfar att "familjerelaterade ärenden" hanteras internt inom familjen i fråga, och därmed vid sidan av lag och rättssystem. Vidare finns sannolikt även skillnader mellan olika orter inom de palestinska områdena, beroende på hur traditionalistiskt lokalsamhället är.⁶⁶

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), och World Council of Churches:

ELCJHL framhåller att avsaknaden av "the rule of law" är ett dubbelt problem på de palestinska områdena idag. Ockupationsmaktens behandling av civila medför en avtrubning och demoralisering hos palestinierna som blir svår att läka och återställa. Har man inga rättigheter och inga kompetenta förebilder eller regelverk att räkna med tenderar samhället att vittra sönder och övergå i laglöshet.

Hedersmord existerar både på de palestinska områdena och i Israel. Det sista halvåret finns åtminstone två kända fall, ett i Ramallah och ett i Ramle (Israel). Det finns även fall som "löser sig" genom hemliga aborter eller att man lämnar bort utomäktenskapliga barn.⁶⁷

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

Enligt PCHR:s uppgifter fortsätter hedersmord att förekomma även om det inte tydligt kan sägas att de skulle ha ökat i och med den nya regimen i Gaza. Rättssystemet bygger inte heller ännu på Sharia. PCHR arbetar med en kampanj som syftar till att motverka en sådan ordning och till att motverka applicering av dödsstraff samt allmänt höja kunskaps- och medvetandegraden om mänskliga rättigheter i det palestinska samhället.⁶⁸

Arab Centre for Agricultural Development:

Beskrivningen som ges av Arab Centre for Agricultural Development är att kvinnor och barn inte känner någon säkerhet eller trygghet i Gaza. De lever liksom övriga befolkningen under fängelseliknande förhållanden och förlorar därmed tron på framtiden. Det palestinska samhället tenderar också att bli mer konservativt efter Hamas maktövertagande. Detta kan enligt organisationens mening i viss mån ha med en slags "motståndsmentalitet", som anses kräva kärvhet och gudfruktighet, att göra. Generellt har säkerheten blivit bättre efter att Hamas tog över kontrollen i Gaza i och med att de arbetat för att avvärja befolkningen. Vad gäller kvinnor som är utsatta för någon form av fara så har de dock knappast någon att vända sig till utanför den egna familjen. Normalt innebär det också skam och stora problem för en kvinna att vända sig till polisen med anklagelser riktade

⁶⁵ Defence for Children International (DCI) – Palestine Section, Ramallah (080313).

⁶⁶ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

⁶⁷ The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), Jerusalem (080314).

⁶⁸ Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

mot egna familjemedlemmar. Vidare finns det enligt organisationens uppgift inga "shelters" eller liknande för kvinnor i Gaza. Fenomenet anses i sig ha en skambetonad och västerländsk stämpel.⁶⁹

5.6 "Israelkollaboratörer"

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Officiellt har Israelkollaboratörer möjlighet att söka hjälp och skydd hos den palestinska myndigheten, som inte sanktionerar hämndattacker eller liknande. Palestinska utrikesdepartementet framhåller dock att fenomenet är så pass socialt oacceptabelt att det i praktiken inte går att skydda kollaboratörer vare sig på Västbanken eller i Gaza. Israelerna har dock avsatt åtminstone någon ort i Israel och en stad på Västbanken, Fahma nära Jenin, för sådana personer. Både de som verkligen samarbetat med israelerna och de som egentligen bara anklagas för samarbete men vars ärende blir känt får i regel problem i det palestinska samhället. Det fanns flera sådana fall under nuvarande intifadas första år. I praktiken har dessa människor inte kunnat skyddas av PA-polis.⁷⁰

al-Haq:

Kollaboratörer straffas. 150-200 stycken dödades på Västbanken under 1980-talet. Det har även förekommit under senaste intifadan, men under Osloprocessens tid var det en nedåtgående trend. Avtalet talade även om strafflindring för den gruppen. Ofta har det rört sig om palestinier som är innehavare av israeliska identitetskort, t.ex. personer från östra Jerusalem där palestinska myndigheten inte har jurisdiktion. Har de inte kunnat straffas av PA så har ibland människor personligt drabbade eller missnöjda med kollaboratörernas lindriga påföljder tagit lagen i egna händer. En del kollaboratörer har klarat sig efter avbön.

När israelerna återerövrade Västbanken under 2002 års offensiv så förstördes många PA-fängelser, fångar släpptes ut och samtidigt slogs stora delar av den palestinska polisen sönder. I samband med detta lynchades många av de utsläppta fångar som anklagats för att vara kollaboratörer. Därefter finns endast ett fåtal kända fall. Det rör sig inte om någon större trend med att sådana fall kommer till ytan. Familjemedlemmarna är generellt inte utsatta för kollektiv bestraffning eller hot från det palestinska samfundet vare sig på Gazaremsan eller Västbanken. Det finns vissa fall där kollaboratörer har använts operativt. De "fulaste fiskarna" har tagits ut och erhållit skydd i Israel. De som befinner sig i Israel förefaller dock inte ha en särskilt bra situation, varför även sådana personer sannolikt kan komma att dyka upp i Europa.

Senaste åren känner al-Haq bara till ett fåtal fall av anklagelser om samarbete med israelerna, men dessa har inte rönt något större intresse eller medfört några allvarigare hot från allmänheten. Vidare känner folk i allmänhet till att de flesta av kollaboratörerna genom tiderna inte har varit "ideologiska" samarbetsmän. Det har vanligen snarare rört sig om offer för ockupationsmaktens metoder och strategier. Inte sällan handlar det om kohandel om olika former av passertillstånd etc., i något fall har det t.o.m. rört sig om en cancerpatient som behövt släppas igenom mer regelbundet för vård. Det förekommer även att barn hotas till samarbete av olika slag av rädsla för vad som annars kan komma att drabba familjen. Dessa är helt enkelt offer för en ockupationsmakt som inte lever upp till

⁶⁹ Arab Centre for Agricultural Development (NGO - ersättare för Gaza Community Mental Health Programme), Gaza City (080318).

⁷⁰ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

4:e Genèvekonventionens bestämmelser enligt al-Haqs mening. Det har även hänt att IDF tagit foton på människor som haft homosexuella eller utomäktenskapliga relationer och sedan använt dessa i utpressningssyfte.

Sammanfattningsvis syns det ingen generell trend vare sig av att människor anklagas för samarbete med fienden eller att de dödas vid sådana fall. När det undantagsvis händer så rör det sig om fall där den palestinska myndigheten "stängt ögonen". Några få fall på norra delarna av Västbanken, bl.a. i Nablus, har handlat om personer som gett operativt stöd till israelerna i samband med attacker mot islamister eller andra militanta motståndsledare.

Al-Aqsa martyrernas brigader har emellanåt tvingat fram diverse erkännanden genom tortyr.⁷¹

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC uppger att det innan juni 2007, bland de "politiska ärendena" på ICRC:s bord, främst fanns personer som anklagats för att vara Israelkollaboratörer både på Västbanken och Gazaremsan. Nu är den största andelen av fångarna på Västbanken och i Gaza sådana som fängslats till följd av de inre motsättningarna mellan al-Fatah och Hamas.⁷²

5.7 Barn

Palestinian Council of Foreign Relations:

"Barnen i Gaza drabbas särskilt hårt av rådande säkerhetssituation och dess humanitära konsekvenser."⁷³

Defence for Children International (DCI) – Palestine Section:

Tonvikten i DCI:s arbete ligger vid frihetsberövade barn och ungdomar i israeliska förvar och fängelser med utgångspunkt i internationell lag.

Palestinska barn möter ett flertal problem i dagens vardag. Rätten till liv, skydd och utbildning är några av de områden där barnens rättigheter kränks dagligen. Vidare påverkas de i hög grad av kollektiv bestraffning i form av husdemoleringar, kraftiga inskränkningar i rörelsefriheten samt utbredd fattigdom.

Absoluta majoriteten av DCI:s ärenden rör olika former av problem i förhållande till ockupationsmakten. Exempelvis frihetsberövas 20-30 barn per månad på Västbanken. DCI besöker dem i fängelse och följer upp deras ärenden i rätten.

På den palestinska sidan är avsaknad av fungerande lagar och rättssystem ett problem i sig, och ett fokusområde för DCI. På Västbanken råder jordansk lag och på Gazaremsan delvis brittisk. DCI lobbyar för att påskynda arbetet med utveckling av fungerande palestinsk lag gemensam för Gaza och Västbanken. Vidare driver DCI olika typer av utbildningsprogram för bl.a. offentligt anställda som kommer i kontakt med barn.

⁷¹ Al-Haq, Ramallah (080313).

⁷² International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313)

⁷³ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

Barn som utsatts för övergrepp i familjen erbjuds gratis rättshjälp genom DCI. DCI bedömer att våld i familj är ett ökande problem i det palestinska samhället under intifadan, och 55% av de fall DCI kommer i kontakt med rör utsatta flickor.

DCI jobbar med skydd för flickor huvudsakligen genom telefonlinje, information och rättshjälp. Man hjälper även till i kontakter med polis samt i vissa fall kontakt med "shelters". Ett sådant, i praktiken det enda som fungerar på Västbanken, är ett "kvinnohus" i Beit Jala som drivs i PA:s Ministry of Social Affairs regi.

Flickor och kvinnor blir ofta offer i det palestinska samhället och har inget starkt skydd att vänta sig. Sheltret som DCI har kontakt med behöver självt ett starkare skydd än nuvarande i och med att hotfulla situationer kan uppstå när aggressiva familjemedlemmar gör försök att hämta ut någon intagen där.

Enligt vad DCI erfar hamnar cirka 100 palestinska barn varje år i s.k. rehabiliteringscentra pga. brott. Enligt palestinsk lag är det förbjudet att kvarhålla barn i arrester eller fängelser på de palestinska områdena. Flertalet ärenden där barn är inblandade löser sig också utan frihetsberövande. Problemet är här snarare vad som sker på den israeliska sidan menar DCI.

DCI samarbetar även med socialarbetare vid PA:s Ministry of Social Affairs i ärenden där polisskydd från familj kan behövas och myndigheten kan behöva kalla in familjen för samtal.

I de flesta fall kopplas dock PA:s Ministry of Detainees in då det för DCI främst blir frågan om att ge stöd åt palestinska barn i israeliska fängelser. DCI är för närvarande inkopplade på 3-400 sådana fall, och alla dessa barn har enligt DCI:s bedömning varit utsatta för någon form av inhuman behandling – mer på det psykiska än det fysiska planet.

Standardärendet för DCI handlar om en 12-17-årig palestinsk pojke som gjort sig skyldig till stenkastning mot ett israeliskt militärfordon. Bortföranden av stenkastande barn mitt i natten eller liknande leder i princip till vilka erkännanden som helst, även att barnet av ren rädsla anger sina egna familjemedlemmar. Ett erkännande i form av en påskrift från en livrädd tolvåring leder inte sällan till 6-7 månaders fängelse. Dessa påföljder anses enligt israeliska bedömare som mycket lindriga i och med att israelisk militärlag ger utrymme för en påföljd på upp till 20 års fängelse för stenkastning mot israelisk militär.

Det råder många MR-brister i israeliska fängelser; tuffa utredningar, besöksbegränsningar för anhöriga och advokater, ingen rätt till utbildning i ämnen som religion eller historia, etc.

Normalt finns inga föräldralösa barn på gatan i de palestinska områdena enligt DCI:s erfarenhet. De som förlorar sina föräldrar tas normalt sett om hand av sina släktingar eller grannar. Det finns emellertid ett hem för föräldralösa barn, Dar el-Eitam, och en organisation i Betlehem vid namn SOS som går in med stöd där det behövs.

Även DCI lyfter fram barnen som de främsta offren i konflikten. Som exempel kan nämnas att 55 barn dödades i de inre motsättningarnas intensivaste initialfas i juni 2007. Många, många fler har naturligtvis dödats i konflikten i stort, såväl i samband med israeliska attacker som i s.k. "misuse of firearms".

Flertalet av de barnärenden i israeliska fängelser som rör tyngre anklagelser har sitt ursprung på norra Västbanken, t.ex. Nablus, Jenin och Tulkarm. Många av dessa barn blir också mer eller mindre förstörda och våldsbenägna efter att de släpps. En hel del återvänder inte hem efter frisläppande.⁷⁴

5.8 Kristna

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC har inte någon kännedom om att det idag förekommer någon regelrätt förföljelse pga. religion i sig, vare sig i Gaza eller på Västbanken. Inte heller finns konkreta uppgifter om regelrätta försvinnanden eller liknande. I de fall där familjemedlemmar närmar sig ICRC för att få hjälp att spåra eller kontakta någon person så dyker dessa vanligen ganska snart upp i form av frihetsberövade. Det är dock relativt frekvent förekommande att ICRC får kännedom om ett "förvarsärende" på detta sätt, genom att anhöriga söker upp ICRC för hjälp och stöd.⁷⁵

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), och World Council of Churches:

Den lutheranske biskopen understryker att "kristna inte kan anses utgöra en enskild separat grupp, och inte heller en homogen grupp, i det palestinska samhället. De kristna palestinierna har alltid varit en del av befrielsekampen och har inte stått vid sidan om i motståndet mot ockupationsmakten även om kristna ledare oftast tar avstånd från våld. De kristna är en del av problemet och en del av lösningen. Det kan emellertid konstateras att det finns en viss okunskap om de kristna inte minst bland israelerna och hos Abu Mazen m.fl. På den fronten var det bättre ställt med Yasser Arafat."

Biskopen understryker vidare att det inte förekommer någon systematisk förföljelse av kristna vare sig i de palestinska områdena eller i Israel. I de palestinska områdena lever de kristna tätt tillsammans med övriga religioner och samfund. Det har förekommit enstaka skrämmande incidenter som kan misstolkas. I höstas mördades en palestinier som evangeliserat bland islamister i Gaza. Lutheranska kyrkan tror inte att Hamas ligger bakom det dådet, möjligen snarare någon som vill att en skugga faller över Hamas.

Vissa sociala problem och friktioner förekommer, exempelvis rörande personer som ingår blandäktenskap eller liknande. Svåra kontroverser är dock i grunden vanligen fråga om något annat än religion enligt biskopens mening. Det kan röra sig om landdispyter eller maffialiknande uppgörelser mellan individer som är kristna och individer som är muslimer.

Kyrkan var t.ex. involverad i medling rörande ett fall på Västbanken med en kristen ung man och en muslimsk flicka som blivit gravid. Familjerna kom småningom överens om en icke-våldslösning.

Huvudanledningen till att människor, både kristna och muslimer, emigrerar är enligt ELCJHL i första hand den ohållbara situation som ockupationen producerar. Det tillkommer en rad vardagliga bekymmer som hindrar arbete och studier, som

⁷⁴ Defence for Children International (DCI) – Palestine Section, Ramallah (080313).

⁷⁵ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

sammantaget medför att människor inte står ut. Kristna, liksom andra, vill generellt lämna landet, och 80% blir kvar i utlandet.

Kristna har en relativt stark position i det palestinska samhället trots att de relativt sett är mycket få till antalet. De kristna känner sig generellt inte hotade dagens Gaza, inte heller efter att Hamas tog kontrollen där. Däremot ökar oron efter att färskt hot framförts och YMCA bränts ned. Kyrkorna fungerar dock i Gaza även om folk är bekymrade för den närmast totala islamiseringen. Det finns idag totalt cirka 2000 kristna palestinier i Gaza.

ELCJHL framhåller samtidigt att det finns extremistiska islamister i Gaza som kan utgöra ett hot, men som kyrkan uppfattar det så har de grupperna inte särskilt bra kontakt med Hamas ledarskap och deras agerande kan inte heller anses ha stöd av Hamasmyndigheter.

Katolska kyrkan och grekisk-ortodoxa kyrkan finns representerade i Gaza, liksom baptistkyrkan. Baptisterna drev tidigare också ett sjukhus i Gaza som nu tagits över av anglikanska kyrkan.

De kristna är generellt väl sedda i Gaza. Många muslimska palestinska barn i Gaza går i skolor som drivs i kristen regi. Near East Council of Churches är en organisation som hela tiden varit operativ i Gaza under områdets isolering. Den driver bl.a. skolor för palestinska barn och ungdomar.

Det är fortfarande oklart varför det kristna Bibelsällskapet attackerades i Gaza, men de flesta kristna i Gaza tycks inte känna sig förföljda.⁷⁶

Arab Centre for Agricultural Development:

”Det har förekommit attacker mot kristna i Gaza och bl.a. mot YMCA, men dessa attacker har fördömts av Hamas. De attacker som förekommit ser dessutom egentligen inte ut att ha varit fråga om religion i sig. De kristna är en naturlig del av det palestinska samhället.”⁷⁷

5.9 Anhöriga till eftersökta

Palestinian Council of Foreign Relations:

”Familjemedlemmar till personer som eftersöks av Hamas är inte särskilt utsatta. Något mönster av kollektiv bestraffning eller liknande kan hittills inte skönjas i den interna palestinska maktkampen.”⁷⁸

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC:s delegat har ingen information som tyder på att politiska problem eller liknande skulle tendera att drabba även familjemedlemmar till den utpekade individen. Undantaget är i så fall den israeliska praxisen att demolera hus som en kollektiv bestraffningsåtgärd. I samband med den interna konflikten Hamas-Fatah har det dock inte kommit till ICRC:s kännedom att det skulle vara ett utbrett

⁷⁶ The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), och World Council of Churches, Jerusalem (080314).

⁷⁷ Arab Centre for Agricultural Development, Gaza City (080318).

⁷⁸ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

fenomen att man ger sig på familjemedlemmar till de personer som är efterlysta eller utgör "måltavlor".⁷⁹

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR):

PCHR framhåller att politiska problem i det palestinska samhället inte nödvändigtvis smittar av sig till kollegor eller närstående i form av trakasserier. Som framgått ovan uttalar PCHR dock samtidigt att ett generellt problem är att människor ofta tenderar att ta lagen i egna händer om skäl för hämnd eller liknande anses finnas.⁸⁰

5.10 Notering angående homosexuella

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL):

"Homosexualitet finns naturligtvis även på de palestinska områdena, inte minst i Jerusalem, men den diskuteras inte särskilt mycket och är inte ett öppet socialt accepterat fenomen. I praktiken är det relativt högt i tak i Jerusalem, men det blev en stor samstämmighet i oppositionen från judar, kristna och muslimer när en gayfestival skulle hållas i Jerusalem förra året."⁸¹

6. Rättssektorn⁸²

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Inga poliser, åklagare, domare eller andra som tillhör de rättsvårdande delarna av palestinska myndigheten arbetar för närvarande i Gaza. Det har därför utvecklats ett parallellt rättssystem. Palestinska utrikesdepartementet pekar på att det ännu är oklart vilken riktning Hamas väljer att gå, men att de kan vara på väg mot ett

⁷⁹ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

⁸⁰ Palestinian Centre for Human Rights (PCHR), Gaza City (080318).

⁸¹ The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), Jerusalem (080314).

⁸² Det palestinska rättssystemet beskrivs av flera bedömare som mycket svagt, inte sällan med inblandning av den exekutiva makten, korruption och brist på utbildad personal och resurser. Systemet bygger på en rad olika lagar, ottomanska, brittiska och jordanska lagar på Västbanken, egyptisk lag på Gazaremsan, israelisk lag/militärlag på bägge områden samt en rad presidentdekret utfärdade av Arafat och Abbas sedan 1994 jämte ett antal lagar stiftade av Palestinian Legislative Council (en slags konstitution som väntar på den palestinska statens tillblivelse). Vidare appliceras fortfarande PLO:s *Revolutionary Code* från 1979 i militärdomstolarna. Det finns en rad olika former av civila domstolar för brotts- och tvistemål, militärdomstol i ärenden rörande säkerhetsstyrkorna, *Shariadomstolar* främst i ärenden rörande äktenskap och skilsmässor, samt det klassiska klanbaserade medlingsinstitutet 'Urf som använts flitigt i fall rörande familjefejder, marktvister, hedersmord, etc. I Gaza har dock ett nytt parallellt system tvingats fram i det vakuum som uppstod i samband med att PA i Ramallah beordrade de rättsvårdande myndigheterna att stanna hemma från arbetet efter att Hamas tog kontroll över Gaza. Hamas har nu bildat det s.k. *Palestine League of Religious Scholars* för att kunna avgöra civila rättsfall samt integrerat delar av sina säkerhetsorgan i civilpolisen, bytt ut den tidigare justitiekanslern, utsett nya åklagare och domare mm. Palestinska människorättsorganisationer betraktar Hamas nya utnämningar inom rättssektorn som illegala och varnar för att Abbas kan ha bidragit till att ett system baserat på *Sharia* på sikt nu utvecklas i Gaza. Se vidare t.ex. Amnesty International (071024), *Occupied Palestinian Territories: Torn apart by factional strife* [Lifos 17581], och UD (080327), *Mänskliga rättigheter på de ockuperade palestinska områdena 2007* [Lifos 18348], vilka även är de huvudsakliga källorna till denna not.

religiöst Shariabaserat system, vilket på sikt också riskerar att leda till en ”talibanisering” av samhället såsom skedde i Afghanistan för ett antal år sedan.⁸³

International Committee of the Red Cross (ICRC):

ICRC:s bedömning är att rättssystemet generellt är mycket svagt och dysfunktionellt på de palestinska områdena. Det fungerar inte vare sig på Gazaremsan eller på Västbanken. Ett av problemen med de palestinska områdena är också den förvirring/olikhet inför lagen som råder pga. mixen av jordanska och palestinska lagar på Västbanken jämfört med brittiska och egyptiska lagar i Gaza. Det finns inget enhetligt och gemensamt system att utgå från om en person ställs inför rätta. Vidare är de rättsvårdande instanserna för närvarande underbemannade medan systemet är överlastat med ärenden. På Västbanken råder även problem med att inte sällan offer/förövare, advokat, vittnen och andra bevis kan vara spridda på olika orter mellan vilka rörelsehindren är många och omfattande samtidigt som administrationen även på andra sätt kompliceras av det faktum att områdena är ockuperade. I Gaza tillkom i juni 2007 det förhållande att många av PA:s offentliganställda, inte minst åklagare och domare, beordrades att ställa in arbetet. Med tiden tvingades Hamas därför att skapa sitt eget parallella system. Såvitt ICRC kan se så förefaller systemet i fråga visserligen fungera på något sätt, emellanåt t.o.m. bättre än tidigare, men det är svårt att få insyn nog att säga exakt hur. Från ICRC:s horisont ser det dock ut att vara samma lagar som tidigare som appliceras, inte *Sharia* i brottmål. Troligen fungerar inget riktigt bra vare sig på Gazaremsan eller på Västbanken, och på Västbanken är det enligt ICRC inte sällan svårt att förstå vilka ärenden som hanteras i civila respektive militära domstolar.⁸⁴

Palestinian Council of Foreign Relations:

I frågan om personer i behov av myndighetsskydd kan erhålla det från Hamas, så kan enligt Palestinian Council of Foreign Relations idag i princip bara sägas att ”Hamas allmänna entusiasm ser ut att minska. Egentligen finns inget tydligt system, snarare någon form av ad hoc-behandling av diverse polis- och domstolsärenden. Högsta prioritet på Hamas agenda är nu snarast att behålla den maktposition man arbetat sig upp till och därifrån motarbeta Israel.”⁸⁵

Sveriges inofficiella representationskontor vid United Nations Development Programme (UNDP) - Gaza city:

UNDP-representanten framhåller i denna del att ”Hamaspolisen fungerar såtillvida att de har ett känt telefonnummer och dyker upp på nolltid om någon ringer dem, vem som än ringer. De kommer även om det skulle vara en Fatahanhängare som ringer. På detta sätt kan delvis sägas att den generella säkerheten är bättre nu än tidigare. Den vanliga kriminaliteten har därmed också minskat dramatiskt sedan det kaos som rådde innan Hamas tog kontrollen.”⁸⁶

7. Potentiella MR-brottslingar

al-Haq:

Enligt al-Haq är det numera både ”officiella” medlemmar och vanlig maffia som framhåller att de representerar al-Aqsamartyrernas brigader på Västbanken. Al-

⁸³ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

⁸⁴ International Committee of the Red Cross (ICRC), Jerusalem (080313).

⁸⁵ Palestinian Council of Foreign Relations, Gaza City (080318).

⁸⁶ United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza, Gaza City (080318).

Aqsamartyrernas brigader är inte lika välorganiserade som Izz ad-Din al-Qassam eller andra miliser. Det handlar idag om ett relativt stort antal smågrupper som tagit sig namnet men i princip lever sitt eget liv och efter egen agenda. Värst är situationen i Nablus även om det lugnat ner sig lite efter Abu Mazens ansträngningar i området. Begreppet al-Aqsamartyrerna har inte samma klang idag som för några år sedan. Enligt al-Haq's erfarenhet tas de inte riktigt på allvar även om de gjort sig skyldiga till många allvarliga övergrepp. Det finns ingen ordning och ingen ledning. Under Arafats tid stod det relativt klart att al-Aqsamartyrerna tog sina order från den palestinska myndighetens ledning, men idag är det fråga om en relativt lös sammansättning av mer eller mindre självgående celler eller "rövarband". Organisationen är starkare på Västbanken, men efter Hamas maktövertagande i Gaza så är al-Aqsa en marginell företeelse där. I den mån al-Aqsamartyrernas brigader idag existerar där så är det i form av individer med goda relationer till de centrala aktörerna där, främst Hamas, men de inompalestinska konflikterna har de facto slagit sönder det mesta av al-Aqsamartyrernas struktur i Gaza.

Avseende andra personer som kan ha "blod på händerna" så gäller det enligt al-Haq i första hand förhållningsansvariga och deras medhjälpare inom PA:s/Mohammed Dahlans Preventive Security Service, men även General Intelligence Service och Military Intelligence. På Gazaremsan utmärker sig Hamas Executive Force och Qassambrigaderna (Izz ad-Din al-Qassam) med samma typer av metoder i de fångelser de driver.⁸⁷

8. Palestinska handlingar och tillstånd att vistas på de respektive områdena

8.1 Registreringar och utfärdande av palestinska pass- och identitetshandlingar

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El och Erez:

Hos det palestinska inrikesministeriet finns ett register med alla identitetssuppgifter över palestinier på de palestinska områdena. Vid uppdateringar, i samband med utfärdande av handlingar av något slag eller av andra skäl, så sänds informationen över till Israel i enlighet med Osloavtalet. Enligt COGAT så är det dock det palestinska inrikesministeriet som håller i hela processen och administrerar allt från tillverkning av passämnen, till registreringen i deras databas och själva utfärdandet. Hamas har visserligen numera kontroll över det kontor i Gaza där handlingarna normalt utfärdas för personer folkbokförda i Gaza, men de handlingar som inte accepteras av PA i Ramallah kommer inte vidare till Israels register i form av uppdateringar. En passhandling som inte utfärdats i behörig ordning kan därmed inte användas vid passage genom någon israelisk kontroll och inte heller genom Rafah i och med den israeliska övervakningen vid öppethållande där. Nummer och godkännande måste meddelas det israeliska registret, och den delen av processen har Hamas inget inflytande över utan kontrolleras helt av PA.⁸⁸

COGAT-översten i Erez understryker att det egentligen främst är den palestinska myndigheten man bör vända sig till för närmare information om palestinska pass-

⁸⁷ Al-Haq, Ramallah (080313).

⁸⁸ State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080317).

och identitetshandlingar. COGAT har dock kännedom om att pass fortfarande utfärdas i Gaza genom PA:s försorg, dock ingen konkret information om att falska pass skulle förekomma. ”Ingen skulle i alla fall kunna passera en meter in i Israel med ett falskt pass, så där upphör COGAT:s intresse.”⁸⁹ [– En uppgift som naturligtvis kan ifrågasättas].

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Det har förekommit förfalskningar av pass i Gaza efter Hamas maktövertagande. Enligt uppgift från General Authority of Civil Affairs har PA därför bett israelerna om tillstånd att ändra passen och identitetskorten och att alla pass framöver regelmässigt skall utfärdas i Ramallah. I Gaza har Hamas tagit över palestinska inrikesministeriets lokaler och övervakning av verksamheten. I den bemärkelsen kan sägas att Hamas står för utfärdandet av vissa pass och identitetshandlingar. De kan dock inte ta sig in i de israeliska dataregistren, varför nödvändig överföring av registreringsnummer inte kan ske utan medgivande från PA. De handlingar som utfärdats utan samordning blir därmed per definition falska/utfärdade i obehörig ordning. För närvarande så samkörs dock i regel registren, och de pass som utfärdas i Gaza överförs normalt på ett eller annat sätt till palestinska inrikesministeriet i Ramallah, som i sin tur ser till att de förs in i registren, att informationen överförs till israelerna och att passen därmed blir giltiga. Både pass som enligt stämpel utfärdats i Ramallah och pass som utfärdats i Gaza skall nu normalt betraktas som äkta.⁹⁰

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL):

Vidare nämner ELCJHL i sammanhanget att Israeliska myndigheter bara registrerar personer som ”Jerusalem-palestinier” om båda föräldrarna är födda där och ingen av dem är folkbokförda/registrerade som bosatta på Västbanken eller annan ort inom de palestinska områdena.

Enligt kyrkans information folkbokfördes 7000 palestinier på Västbanken i december 2007. En del av dessa sägs vara poliser och affärsmän som inte tidigare haft en reglerad vistelse på Västbanken. Svårast är dock att få en Jerusalemregistrering och ett Jerusalemidentitetskort enligt ELCJHL:s erfarenhet.⁹¹

8.2 Tillstånd att vistas på de respektive områdena: Interflyktsalternativ?

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) – Bet El och Erez:

Enligt uppgift från det israeliska försvarsdepartementets/COGAT är det i princip inte möjligt för en Gazaregistrerad palestinier att flytta till Västbanken. Efter begäran från palestinska myndigheten har Israel i år dock accepterat ett stort antal personer, uppskattningsvis sammanlagt 12 000, för ”naturalisering” på både Gazaremsan och Västbanken. Västbanksärendena skall enligt COGAT dock inte sammanblandas med de personer som tilläts lämna Gazaremsan i juni 2007.

⁸⁹ COGAT, Erez (080317).

⁹⁰ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

⁹¹ The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), Jerusalem (080314).

De personer som tilläts passera från Gaza till Västbanken i samband med att Hamas tog kontrollen där är enligt COGAT i första hand Fatahfolk som flydde undan akut förföljelse. Det rör sig om ett par hundra personer som fortfarande bär Gazaidentitetskort men nu har ett särskilt israeliskt "uppehållstillstånd" på Västbanken i tillägg. Många av dessa förefaller också senare ha rest vidare till Jordanien enligt vad COGAT erfar. Gruppen i fråga utgörs främst av Fatahpersoner i hög ställning, Muhammed Dahlans personal ur Preventive Security, och en och annan viktig affärsman med särskilda skäl eller familjeband till andra högt uppsatta politiker. "I princip hade alla dessa listats av Ramallahregeringen eller Abu Mazen själv."⁹²

COGAT i Erez konfirmerar och utvecklar uppgifterna enligt följande. Det har förekommit fall där Ramallahregeringen väddat om fri lejd till Västbanken för Fatahfolk i hög ställning i samband med händelserna i juni 2007. COGAT involverades. Däremot har det enligt COGAT i Erez inte skett några fler närmanden mellan al-Fatah och COGAT i den frågan sedan dess.⁹³

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs:

Enligt Uppgift från General Authority of Civil Affairs (GACA) finns det cirka 55 000 personer utan palestinska identitetskort som vistas på Gazaremsan och Västbanken idag, dock inte särskilt många som även saknar andra former av identitetskort. Det rör sig snarare om personer vars familjer har en bakgrund på de palestinska områdena men som själva är födda utanför. Dessa ärenden blir också en fråga för GACA.

GACA bedömer emellertid Gazapalestiniers möjlighet att bosätta sig på Västbanken som i det närmaste obefintliga. Personer folkbokförda i Gaza som påträffas av israelerna på Västbanken skickas normalt direkt tillbaka till Gaza. GACA bekräftar samtidigt uppgiften att det nu finns hundratals personer som haft hög ställning inom Preventive Security och andra säkerhetstjänster i Gaza som tilläts stanna kvar på Västbanken.⁹⁴

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs:

Även palestinska utrikesdepartementet bekräftar att det finns 2-300 personer som i samband med Hamas maktövertagande i Gaza kunnat resa över och stanna på Västbanken med Israels goda minne. Det rör sig även i detta sammanhang om "case by case"-beslut samordnade mellan palestinska myndigheten och Israel. Det finns även cirka 500 Gazaregistrerade personer som överförts till Västbanken för vård efter Hamas maktövertagande. "Generellt är det dock mycket svårt att få tillstånd för överföring av såväl levande som döda mellan Gaza och Västbanken idag", enligt palestinska utrikesdepartementet. De är samtidigt övertygade om att det fortfarande finns svåra fall rörande personer som löper stor risk som fortfarande finns kvar i Gaza. En del av dessa människor kan säkert behöva "nationellt" eller internationellt skydd. Departementet bedömer dock att det sannolikt krävs att någon på regeringsnivå pekar ut en specifik individ för israelerna för att de eventuellt skulle släppa igenom denne till Västbanken.⁹⁵

al-Haq:

⁹² State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), Bet El (080317).

⁹³ COGAT, Erez (080317).

⁹⁴ Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs, Ramallah (080313).

⁹⁵ Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs, Ramallah (080313).

Avseende Västbanksregistrerade personers möjlighet att bosätta sig på annan ort på Västbanken framhåller al-Haq att det bara i Ramallah nu finns minst 50 000 nya, under intifadan, inflyttade invånare från norra och södra Västbanken som letar efter arbetstillfällen och bättre säkerhet. Västbankens största handelsstad Nablus ekonomi har förstörts av senaste årens israeliska säkerhetspolitik. Många palestinska affärsmän har därför flyttat sina affärer till Ramallah eller Jordanien enligt vad al-Haq erfar.

Al-Haq menar vidare att det sammanlagt säkerligen även finns tusentals Gazabor, bl.a. studenter, som kan ha dröjt sig kvar på Västbanken. Israeliska restriktioner i rörelsefriheten hindrar dock människor från att folkbokföra sig på annan ort inom de palestinska områdena, och omöjliggör för Gazaregistrerade palestinier att vistas lagligt på Västbanken. Det är dock inte förbjudet att flytta mellan olika orter på Västbanken även om folkbokföringen i regel blir kvar på födelseorten/den ort där man haft sin ursprungliga registrering.⁹⁶

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL):
”Det är idag inte tillåtet för en innehavare av identitetskort för Jerusalem att resa till Västbanken eller tillbaka utan särskilda tillstånd.”⁹⁷

Sveriges inofficiella representationskontor vid United Nations Development Programme (UNDP) - Gaza city:

Enligt uppgift från UNDP-representanten har många personer i högre ställning inom al-Fatah flytt till Västbanken, men även personer utan direkt Fatahverksamhet. En del av dem kan betraktas som ”relativt vanliga personer men med pengar”. UNDP-kontoret bekräftar dock att det normalt sett är mycket svårt att flytta från Gaza till Västbanken om man är folkbokförd i Gaza. För det krävs det särskilda skäl och tillstånd från israelerna. För närvarande beviljas inga sådana tillstånd, inte ens för dem som tidigare har varit innehavare av sådana. Israel förbjuder t.o.m. palestinsk FN-personal att röra sig från Gaza till Västbanken idag. ”Det är i praktiken fråga om ett mycket litet antal människor som kan göra den resan, t.ex. personer som arbetar med Saeb Erekat eller andra på regeringsnivå.”⁹⁸

9. Administration av svenska viserings- och tillståndsansökningar i Gaza mm

Sveriges generalkonsulat i Jerusalem (GK):

I samarbete med främst Danmark, Norge och Kanada har Sverige nyligen öppnat ett inofficiellt representationskontor i UNDP:s lokaler i Gaza, där lokalanställda under norskt överinseende tar emot uppehållstillstånds- och viseringsansökningar bl.a. för Sveriges räkning. För närvarande har Sverige ett hundratal öppna ärenden där.

Till Ramallah kommer GK:s egen personal och genomför intervjuer på danskarnas representationskontor i syfte att underlätta hantering av de ärenden där personer inte har möjlighet att komma till Jerusalem. Norge har för avsikt att snart öppna en mer officiell representation i Gaza. Det talas även om ett gemensamt nordiskt

⁹⁶ Al-Haq, Ramallah (080313).

⁹⁷ The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL), Jerusalem (080314).

⁹⁸ United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza, Gaza City (080318).

kontor, och framöver kan det sannolikt bli en EU-gemensam representation i Gaza, med någon av de större aktörerna som t.ex. Tyskland i spetsen.⁹⁹

Sveriges inofficiella representationskontor vid United Nations Development Programme (UNDP) - Gaza city:

UNDP-representanten pekar på att människors enda ytterst begränsade möjlighet att ta sig ur Gaza är att söka visering till Europa. Trots att det i slutändan oftast blir ett avslag tar kontoret fortfarande emot viseringsansökningar och genomför intervjuer i anknytningsärenden för Sveriges räkning.¹⁰⁰

10. Sammanfattande kommentarer och slutsatser

10.1 Mänskliga rättigheter och säkerhet i de palestinska områdena

Det är en dyster bild av förhållandena avseende mänskliga rättigheter och säkerhet i de palestinska områdena som redovisas av de myndigheter och organisationer Migrationsverkets delegation varit i kontakt med på plats i mars 2008.

På Västbanken präglas situationen av det stora antalet israeliska bosättningar och illegala utposter, vilka i sin tur leder till en omfattande militär närvaro, fortsatt utbyggnad av separationsbarriären, ”bypass-vägar” endast avsedda för israeliska medborgare och flera hundra andra fasta avspärningar och ”flygande vägspråror”. Konsekvenserna blir dels allvarliga inskränkningar i de palestinska invånarnas rörelsefrihet, inklusive möjlighet till arbete, utbildning och vård, dels en omöjlig palestinsk ekonomi i och med att denna traditionellt i stor utsträckning bygger på handel/transporter. Politiskt utgör förhållandena på Västbanken för närvarande en omvänd spegelbild av förhållandena på Gazaremsan. Sedan Hamas tog över kontrollen i Gazaremsan har palestinska MR-organisationer rapporterat om ett relativt stort antal hårda tillslag, mer eller mindre godtyckliga frihetsberövanden och förekomst av inhuman behandling av oppositionella islamister i arrester och fängelser på Västbanken. Parallellt ställer också mer eller mindre autonoma och kriminella militanta celler, till namnet tillhörande (de al-Fatahbaserade) al-Aqsamartyrernas brigader, till med problem för civilbefolkningen. Dessa militanta element jagas visserligen idag av både israeliska och emellanåt palestinska säkerhetsstyrkor. Det förekommer även attentat och riktade motattacker mellan bl.a. Islamiska Jihad och Israel på Västbanken.

I och kring Gazaremsan pågår ömsesidiga stridshandlingar mellan staten Israels väpnade styrkor och andra organiserade väpnade grupper som Hamas/Izz ad-Din al-Qassam, Islamiska Jihad, Popular Resistance Committees jämte andra mindre palestinska fraktioner. Israel definierar Gazaremsan som en ”fientligt enhet” och anser sig vara i krig med Hamas och andra palestinska grupper där. Trots att Israel kontrollerar alla Gazas gränser, till lands, till havs och över lufterummet, så har Hamas, sedan mitten av juni 2007, ett stort mått av territoriell kontroll i Gazaremsan, vilket tillåter dem att utföra militära operationer/tillåta andra grupper att utföra dem i dess ställe – mest frekvent i form av raketattacker mot israeliska Sderot, Ashkelon och Erez.

Civilbefolkningen i Gaza drabbas mycket hårt av blockaden kring denna mycket begränsade yta (ingen rörelsefrihet över gränserna och sannolikt den sämsta

⁹⁹ Sveriges generalkonsulat i Jerusalem (080313).

¹⁰⁰ United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza, Gaza City (080318).

humanitära situationen sedan år 1967), dåligt säkerhetsläge bl.a. i och med förekomsten av missriktade motattacker från Israel mot militanta palestinska aktivister, samt ett allmänt osäkert MR-läge efter att de personer som arbetar inom PA:s rättsvårdande myndigheter beordrats att stanna hemma från sina arbeten sedan sommaren 2007. Det är nu det – observera – av EU terrorstämplade Hamas allena som står för rättsskipningen i Gazaremsan, genom fyra egna polis-/säkerhetsorgan och det nyinrättade *Palestine League of Religious Scholars*. Det finns inte mycket utrymme för politiskt oliktankande och personer som kan anses utgöra ett hot mot Hamas regim och ordning löper risk att arresteras och utsättas för hård behandling i Hamas- och Izz ad-Din al-Qassamadministrerade Gazafängelser.

Frågan kvarstår om de motsättningar och stridshandlingar som förekommer, inklusive antalet stridsrelaterade dödsfall över tid och per antal invånare, sammantagna med övriga specifika förhållanden i och kring Gaza eller på Västbanken är av en sådan karaktär att de går utöver vad som kan klassas som inre oroligheter, dvs. om konflikten kan anses vara så intensiv att ett återvändande till Gaza framstår som otänkbart?

10.2 Utsatta grupper

Genom de personer delegationen sammanträtt med i de palestinska områdena framställs främst de omfattande administrativa åtgärderna från ockupationsmakten, som drabbar hela den palestinska befolkningen, som huvudorsaken till att människor försöker lämna de palestinska områdena idag – inte i första hand förekomsten av regelrätt förföljelse, inhuman behandling eller trakasserier av oliktankande. De senaste årens politiska utveckling, i synnerhet tiden efter att Hamas slog sönder al-Fatahs maktstrukturer i Gazaremsan, har emellertid väsentligen förändrat förhållandena för många människor, varför också en del nya ”riskgrupper” utkristalliserar sig vid sidan av kategorier som redan tidigare varit i en utsatt position. Nedan väljer Landinformationsenheten att i korthet och utan klar inbördes rangordning gå igenom de kategorier om vilka de tydligaste slutsatserna bör kunna dras utifrån utredningen. Genomgången skall inte ses som uttömmande.

Barn

Alla civila palestinier drabbas i hög grad av ovan beskrivna situation. Landinformationsenheten finner dock anledning att särskilt lyfta fram barnen som en av de mest utsatta kategorierna på de palestinska områdena idag.

Avsaknaden av ett fungerande palestinskt rättssystem är ett stort problem, ett annat den israeliska ockupationsmaktens förehavanden. Det saknas därmed goda normerande förebilder.

De palestinska barnen påverkas i hög grad av den militära närvaron i sig, innebärande allmän otrygghet, dålig ekonomi och diverse administrativa åtgärder, som i många fall direkt hindrar skolgången och tillgången till vård mm. Ockupationen på Västbanken medför också israelisk militär lagstiftning och praxis, som inte sällan leder till oproportionerlig bestraffning av barn som gjort sig skyldiga till mer eller mindre allvarliga brott eller bara råkat vara på plats vid incidenter.

Som framgått av utredningen frihetsberövas cirka 20-30 palestinska barn i åldrarna 12-17 år per månad på Västbanken. Majoriteten av dessa ärenden rör pojkar som anklagas för att ha kastat sten mot israeliska militärfordon, ett brott som även för

en tolvåring kan ge påföljden 6-7 månader i israeliskt fängelse, med allt vad det innebär.

Gällande Gaza kan sammanfattningsvis konstateras att en mycket stor del av befolkningen är barn, vars tillvaro präglas av ett instabilt säkerhetsläge, utbredd fattigdom och avsaknad av framtidsutsikter. Kombinationen av dessa faktorer innebär samtidigt att barn och ungdomar blir en tacksam rekryteringsbas för extremism.

Avseende rätten till liv kan vidare konstateras att ett stort antal barn har dödats under de senaste åtta årens intifada då de kommit i vägen för israeliska militära operationer på de palestinska områdena eller i skottlinjen mellan palestinska miliser. 55 barn dödades bara i uppgörelsen mellan Hamas och Fatahtroga styrkor i Gaza i juni 2007. Långt fler dödas också årligen till följd av slarv med vapenhantering i detta klart vapentäta samhälle.

På plussidan kan nämnas att fenomenet föräldralösa gatubarn är otypiskt för de palestinska områdena. Det kollektivistiska samhället reglerar normalt att barn som förlorar sina föräldrar tas om hand av släkt eller bekanta. Det existerar också hem för föräldralösa barn.

Fatahmedlemmar och andra oppositionella på Gazaremsan

Stora delar av Gazas befolkning har öppet visat sitt stöd för al-Fatah/missnöje med Hamas efter Hamas maktövertagande i Gaza, inte minst i samband med högtidlighållandet av Arafats dödsdag i november 2007 då hundratusentals demonstranter anträdde Gaza citys gator. Ett begränsat antal av dessa har därefter behövt utstå repressalier. Samtidigt bör framhållas att de bedömare delegationen samtalat med framhåller att oppositionella som uttrycker sitt missnöje med Hamas löper risk för omild behandling i dagens Gaza, liksom personer som överför information till Ramallahregeringen. I synnerhet gäller detta personer med Fatahtillhörighet som bedöms kunna bidra till att al-Fatah återtar makten i Gaza. Sammanfattningsvis kan sägas att personer som öppet visar sin lojalitet gentemot al-Fatah och samtidigt har potential att mobilisera motstånd utgör ett hot mot rådande ordning och blir därmed hotade.

Poliser och medlemmar i Fatahlojala säkerhetsstyrkor på Gazaremsan

Uttalanden från konsulterade källor talar för att allt kan hända i dagens Gaza men att det generellt inte är ett problem i sig att ha arbetat för PA:s polisstyrkor under al-Fatahtiden eller att vara anställd av PA:s polisstyrkor idag. Det är snarare den enskilde polisens bakgrund, beteende och individuella förhållande till Hamas eller andra inflytelserika grupper i Gaza som är avgörande. I normalfallet innebär det inte heller något påtagligt problem i sig att tidigare ha varit verksam inom PA:s säkerhetstjänster om man inte arbetat med "politisk säkerhet". Däremot förekommer det hämnduppgörelser efter gamla oförrätter samt hämndaktioner till följd av vad som nu händer med Hamasmedlemmar eller andra islamister på Västbanken. De som utgör en tydlig målgrupp för hot och repressalier bedöms i första hand vara personer som arbetat för PA:s säkerhetstjänster i kombination med ett politiskt engagemang för al-Fatah, och som i kraft av sin position har gjort sig skyldiga till vad som kan karaktäriseras som allvarliga brott mot eller kränkningar av Hamasmedlemmar.

De personer som arbetat för Mohammed Dahlans Preventive Security Service ingår i denna kategori och framstår som en riktigt tydlig målgrupp för Hamas och andra aktörer i Gaza idag. Det är enligt uppgift också främst dessa personer jämte

medlemmar i General Intelligence Service eller Presidential Guard (Force 17/Styrka 17) med " Hamasblod på händerna " som fortfarande arresteras.

Understrykas bör dock att de flesta som arbetat för Preventive Security, General Intelligence, Military Intelligence, Presidential Guard och andra al-Fatahdominerade säkerhetsstrukturer finns kvar i sina hem i Gaza, erhåller lön från PA i Ramallah och klarar sig i regel relativt problemfritt så länge de inte tydligt utmanar Hamas. Personer som inte har något politiskt inflytande eller en politisk agenda bedöms normalt inte löpa någon påtaglig risk.

Politiskt aktiva mot PA/al-Fatah och Israel på Västbanken

Hamasaktivister och andra islamister på Västbanken kan också anses tillhöra de utsatta grupperna på de palestinska områdena idag. De riskerar dels att godtyckligt frihetsberövas och utsättas för mer eller mindre inhuman behandling av PA:s säkerhetstjänster, dels att frihetsberövas av Israel. Cirka 900-1000 personer, varav flertalet oppositionella islamister har arresterats på Västbanken sedan Hamas tog kontrollen i Gaza. Många har under samma period också frihetsberövats av Israel, bl.a. ett antal islamistiska ledamöter i Palestinian Legislative Council (det palestinska parlamentet). De som kan anses ha bidragit aktivt till militant motstånd mot Israel löper även risken att utsättas för s.k. riktade attacker.

Kvinnor vars levnadssätt anses bryta mot sociala normer

Det råder en tämligen klar samstämmighet bland de bedömare verket mött i de palestinska områdena om att det sedan ett antal år tillbaka pågår en traditionalisering/utvecklingsmässig tillbakagång i samhället som bl.a. drabbar kvinnor som kan anses bryta mot sociala normer. I synnerhet gäller detta på landsbygden.

Hedersmord förekommer i hela det palestinska samhället, både på Västbanken och i Gaza, bland såväl kristna som muslimer, men de kan inte direkt anses vara accepterade av myndigheter även om strafflöshet för förövare förekommer. Inte heller Hamas kan sägas sanktionera den typen av brott även om de under nuvarande ordning i Gaza ser ut att i första hand behandla dessa ärenden som privata familjeangelägenheter.

Enligt uppgift finns det i praktiken inget effektivt skydd att påräkna från rättsvårdande myndigheter i något av de palestinska områdena idag – i synnerhet inte i Gaza. På Västbanken skall det emellertid finnas två PA-stödda "shelters", varav ett i Jeriko och ett i Beit Sahour, där kvinnor hotade av våld i familj kan få viss hjälp och stöd. Resurserna hos dessa shelters är emellertid mycket knappa och svaga.

Angående en s.k. hedersrelaterad hotbild bör dock tilläggas att det även finns andra lösningar på ett sådant problem än hedersvåld/-mord, t.ex. offentligt avståndstagande eller medling. Om saken i fråga, exempelvis en för- eller utomäktenskaplig relation, inte sprider sig offentligt finns i regel även andra modeller, men ju mer känt ett ärende är desto mer eskalerar i regel problemet inom familjen/klanen.

Vidare kan ogifta kvinnor utan välfungerande nätverk i form av nära manliga anhöriga eller klart ansvarstagande släktingar anses vara en utsatt kategori i sig. I

likhet med många andra länder i Mellanöstern, förefaller det finnas en mycket begränsad acceptans i dagens palestinska samhälle för att en ung ogift kvinna skulle kunna leva ensam – kanske allra främst i det nu mer traditionalistiska Gaza. Där förefaller acceptansen från samhället vara nära noll, vilket i sin tur kan medföra risk för tvångsäktenskap alternativt social utstötning eller övergrepp.

”Israelkollaboratörer”

Palestinier som samarbetar med ockupationsmakten, s.k. kollaboratörer, kan råka mycket illa ut om deras verksamhet blir känd för allmänheten, vilket även Israel har kännedom om, varför också vissa av dem som bedrivit särskilt kontroversiell sådan verksamhet tidigare har erhållit skydd i Israel.

Den palestinska myndigheten sanktionerar officiellt inte att människor tar lagen i egna händer men har i praktiken mycket svårt att skydda den som anklagats för att vara Israelkollaboratör. Detta har bl.a. visat sig i ett antal fall under den senaste intifadan, i synnerhet i samband med 2002 års israeliska offensiv på Västbanken då många av de kollaboratörer som tidigare fängslats av den palestinska myndighetens säkerhetsstyrkor kom ut ur förstörda PA-fängelser och därefter lynchades av människor som ansåg att de inte fått det straff de förtjänade.

Åren därefter finns dock enligt uppgift endast ett fåtal kända fall, och det förefaller för närvarande inte vara ett särskilt frekvent förekommande fenomen vare sig på Västbanken eller i Gaza att människor som anklagas för samarbete med fienden blir dödade. Den som anklagats uppges också emellanåt kunna komma undan med avbön.

Kollaboratörers familjemedlemmar utsätts enligt uppgift normalt inte för kollektiv bestraffning eller hot från det palestinska samfundet. Vidare sägs folk i allmänhet känna till att de flesta av dem som anklagats för samarbete inte har varit samarbetsmän/-kvinnor/-barn av ideologisk övertygelse utan snarare offer för ockupationsmaktens utpressningsmetoder. Mot den bakgrunden uppges de senaste årens ärenden inte ha rönt något större intresse från den palestinska allmänheten.

Som framgått ovan kan personer som ingått i Mohammed Dahlans Preventive Security Service anses tillhöra en av ”riskgrupperna” i dagens Gaza. En av de anklagelser som har riktats mot styrkans medlemmar är att de tidigare ägnat sig åt att jaga oppositionella islamister i nära samarbete med Israel. I den bemärkelsen förekommer så ett antal kända sentida fall av anklagelser om ”samarbete med fienden” i Gaza.

Kristna

Hos företrädare för det kristna samfundet och andra bedömare delegationen sammanträtt med i Jerusalem råder enighet om att kristna palestinier inte i första hand skall ses som en separat enhet eller en utsatt religiös minoritet på de palestinska områdena. De kristna betraktar sig själva och betraktas av andra palestinier normalt som en integrerad del av det övriga palestinska samhället och kan såvitt framgått fritt utöva sin religion även om tendenser av islamisering av samhället kan skönjas. Inte heller i det Hamasstyrda Gaza anses kristna generellt riskera förföljelse eller andra former av trakasserier på grund av religion i sig.

Understrykas bör dock att det på senare år har förekommit dödliga attacker mot kristna där, sannolikt utförda av extremistiska islamistiska element, vilket visar att det kan vara förenat med stora risker att bedriva missionerande verksamhet bland

troende muslimer. Försiktighet bör därmed iaktas med personer som anför att de har ägnat sig åt evangelisation – i synnerhet om de är hemmahörande i Gazaremsan.

10.3 Internflyktsalternativ

Palestinier hemmahörande i de palestinska områdena har idag i praktiken ingen möjlighet att erhålla uppehållstillstånd i Israel. Det saknas generellt också ett internt flyktalternativ inom de palestinska områdena i och med att israeliska myndigheter i regel inte tillåter personer folkbokförda i Gazaremsan att uppehålla sig på Västbanken och vice versa. Israeliska myndigheter äger frågan till den dag ett slutstatusavtal om en palestinsk stat finns påskrivet och kan när som helst ”deportera” den palestinier som påträffas i ett distrikt han/hon inte finns registrerad.

Ett mindre antal undantag från dessa regler finns dels i och med de s.k. Israelkollaboratörer (okänt antal) som enligt uppgift tidigare getts en tillflykt i Israel eller på särskild ort på Västbanken, dels i och med ett par hundra Gazaregistrerade personer, främst Fatahmedlemmar i relativt hög ställning och enstaka affärsmän, som på begäran av palestinska myndigheten i Ramallah (PA) i juni 2007 erbjöds fri lejd från Gaza till Västbanken och därefter har tillåtits stanna kvar där (vissa uppges dock redan ha rest vidare till Jordanien). Av information erhållen av israeliska försvarsdepartementet/COGAT, att döma förefaller inga fler sådana ärenden ha behandlats av Israel efter sommaren 2007. Enligt palestinska utrikesdepartementet ligger det inte heller i PA:s intresse att fler Fatahlojala personer lämnar Gaza. Det bedöms därmed också vara ostrategiskt att arbeta för att fler Fatahlojala skulle kunna lämna Gaza. Enligt uppgift har också övertalningsförsök gjorts gentemot personer i högre ställning som nu befinner sig på Västbanken att återvända till Gaza i syfte att uppnå bättre maktbalans i Gaza.

10.4 Återvändande

Palestinier folkbokförda på Västbanken, som inte varit utanför landet mer än fem år och som inte är efterlysta av israeliska, jordanska eller palestinska myndigheter, bedöms fortfarande relativt problemfritt kunna återvända från utlandet till Västbanken, företrädesvis via Jordanien och Allenby Border Control. Gränskontrollen håller öppet varje dag liksom driften av offentliga transporter till och från Jeriko för vidarebefordran till andra orter på Västbanken. Enligt uppgift från israeliska myndigheter finns för närvarande inget krav på att palestinier från Västbanken skall ansöka om särskilt israeliskt tillstånd för att resa till eller från Jordanien. En förutsättning är dock att man är innehavare av giltig palestinsk passhandling och identitetskort.

Rörande palestinier folkbokförda i Gaza är bilden mer komplex. Enligt delegationens bedömning kommer det även fortsättningsvis vara förenat med stora svårigheter att återvända/genomföra verkställigheter till Gaza tills den internationella gränsterminalen i Rafah återigen öppnas för reguljär persontrafik direkt mellan Egypten och Gaza.

Prognosen för när Rafahgränsen kan öppnas är osäker och varierar hos olika bedömare med hänsyn till att en öppning kräver konkreta framsteg i förhandlingar mellan aktörer som idag står relativt långt ifrån varandra och i princip endast har sporadiska kontakter via ombud (den senaste tidens direkta stridshandlingar mellan bl.a. Hamas/Izz ad-Din al-Qassam och IDF i Gaza och på Västbanken underlättar inte).

Av information erhållen av COGAT och PA att döma, krävs vidare noggrann koordinering med och godkännande på förhand från israeliska och egyptiska myndigheter för att genomföra en verkställighet via egyptiskt och israeliskt territorium för inresa i Gaza genom Erez gränsterminal i norra Gazaremsan.

I avsaknad av klara regelverk är det för närvarande osäkert vilka möjligheterna är att utverka ett sådant godkännande innan försök genomförs. Detsamma torde gälla eventuella försök att verkställa en utvisning till Gaza via jordanskt och israeliskt territorium.

*MIGRATIONSVERKET
LANDINFORMATIONSENHETEN*

Källor och referenser

Intervjuer 13-18 mars 2008

Al-Haq – affiliate to the International Commission of Jurists, Geneva – Ramallah (080313)

Arab Centre for Agricultural Development (NGO - ersättare för Gaza Community Mental Health Programme) - Gaza City (080318)

Defence for Children International (DCI), Palestine Section - Ramallah (080313)

European Union Border Assistance Mission to Rafah - Ashkelon (080314)

International Committee of the Red Cross (ICRC) - Jerusalem (080313)

Israeli Defence Forces (IDF), tjänstgörande gränspolisbefäl vid sista checkpoint väster om Allenby Border Control (080316)

Palestinian Authority, General Authority of Civil Affairs - Ramallah (080313)

Palestinian Authority, Ministry of Foreign Affairs – Ramallah (080313)

Palestinian Centre for Human Rights (PCHR) - Gaza City (080318)

Palestinian Council of Foreign Relations - Gaza City (080318)

Palestinsk taxichaufför hemmahörande i östra Jerusalem (t.o.r. Jerusalem - Allenby Border Control 080316)

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) - Bet El (080317)

State of Israel, Ministry of Defence, Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT) - Erez (080317)

Sveriges generalkonsulat i Jerusalem (080313-19)

The Evangelic Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL) - Jerusalem (080314)

United Nations Development Programme (UNDP), Sveriges inofficiella representationskontor i Gaza - Gaza City (080318)

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) - Jerusalem (080314)

World Council of Churches - Jerusalem (080314)

Rapporter och kartor mm

Amnesty International (071024) *Occupied Palestinian Territories
Torn apart by factional strife* [Lifos 17581]

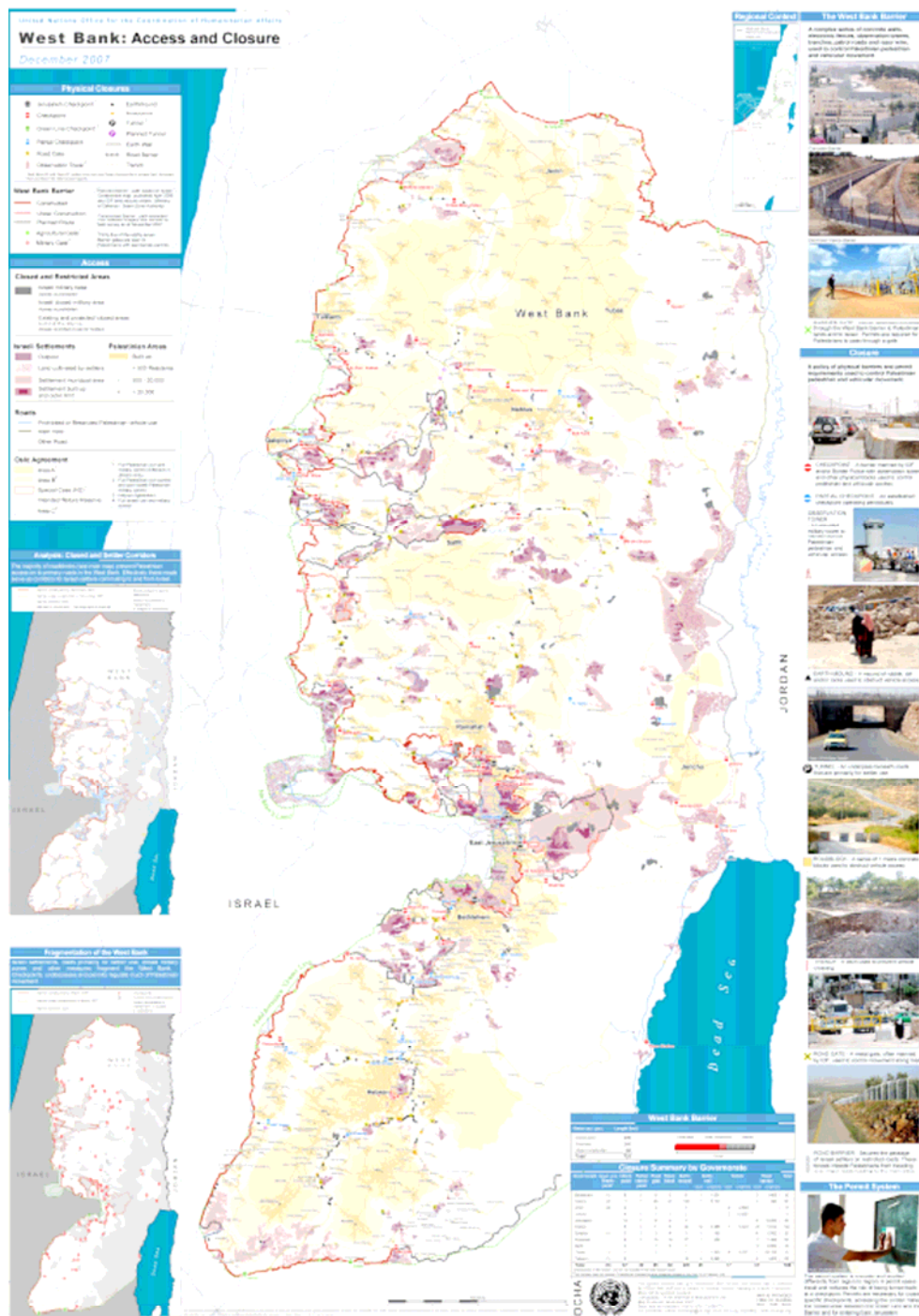
International Crisis Group, ICG (080319), *Ruling Palestine I: Gaza under Hamas*,
Middle East Report No 73 – 19 March 2008 [Lifos 18228]

Migrationsverket, Landinformationsenheten (080118), *Gazas gränser: Tematisk
rapport rörande den israeliska isoleringen av Gazaremsan och dess konsekvenser
för palestiniernas rörelsefrihet över gränserna* [Lifos 17869]

Utrikesdepartementet, UD (080327), *Mänskliga rättigheter på de ockuperade
palestinska områdena 2007* [Lifos 18348]

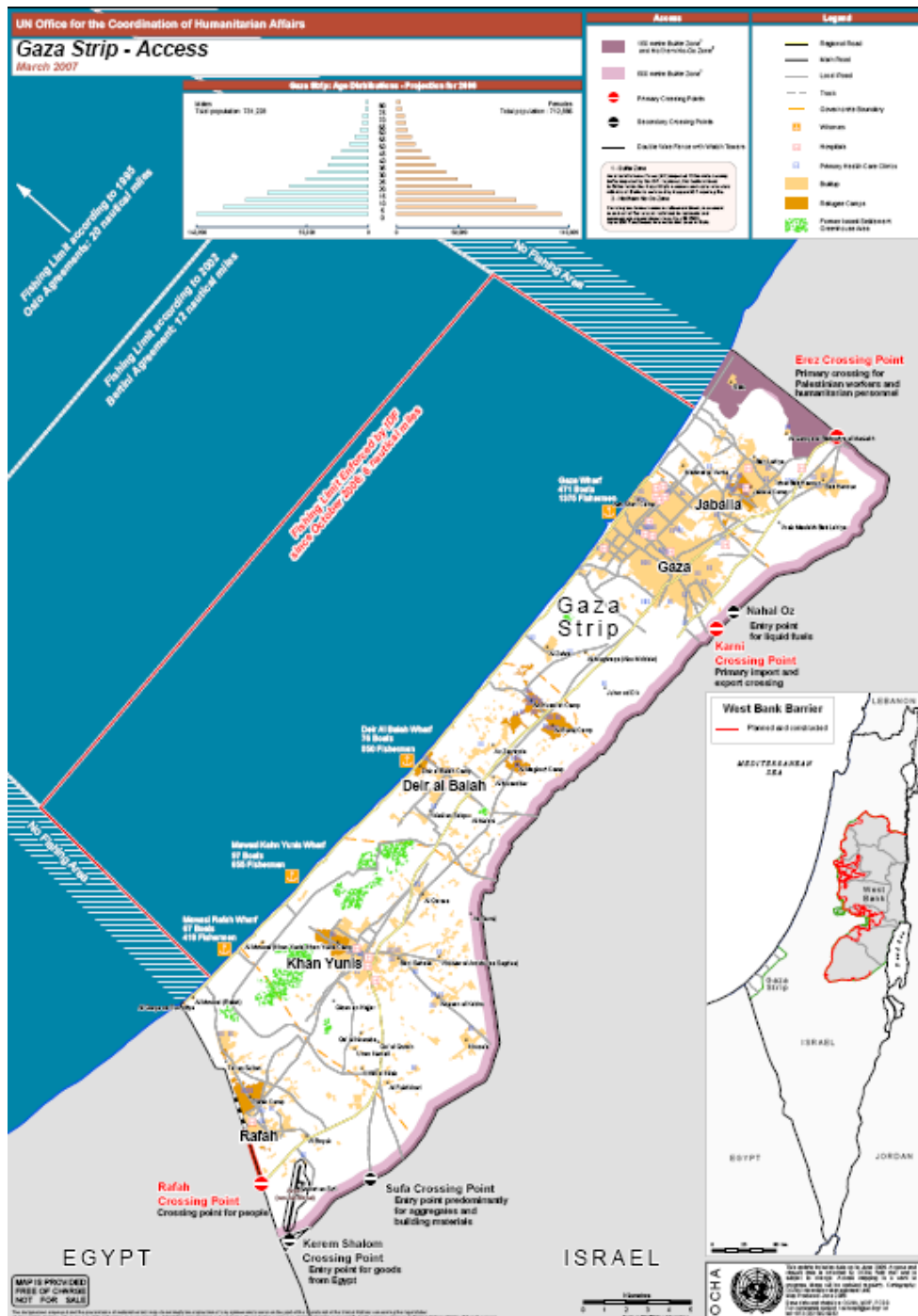
Agence France Presse (AFP 080428), "Four children, gunman killed in Israeli
Gaza raids: medics" – pressmeddelande tillgängligt via Lifos, AFP-nyheter

*Nedan återfinns **kartor** över Västbanken och Gazaremsan producerade av United
Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)*

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, OCHA (0712)

http://www.ochaopt.org/documents/WestBank_December_07_20080106_web.pdf (senast laddad 080421)

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, OCHA (0703)
http://www.ochaopt.org/documents/Gaza_Access_March07.pdf (senast laddad 080421)